

Mål i bevægelse

- En undersøgelse af FN's verdensmål som social bevægelse i en organisatorisk kontekst

Speciale 2018

Annette Dahl

Studienummer: 29075

Cand. Soc. Politisk Kommunikation og Ledelse

Dato for aflevering: 17.09.2018

Vejleder: Christa Breum Amhøj

Antal anslag / antal sider: 157.416 anslag / 72 sider

? SOCIALE
BEVÆGELSER

RESUMÉ

This master thesis sets out to investigate the United Nations' 17 Global Goals for Sustainable Development. This leads to the first analysis of the thesis examining how the Global Goals can be comprehended as being a social movement. In the second and third analyses, the thesis exerts itself to put this accession into a context of the Danish civil society organisation, Globalt Fokus, to investigate what consequences the Global Goals have to the organisation.

Drawing on the sociologist Niklas Luhmann's systems theory, the thesis assesses how the Global Goals mark their distinction toward their surroundings. The thesis concludes how the Global Goals can be interpreted as a second generation of social movements, which is characterized by including demands, actions and actors that traditional social movements leave out. This second generation of social movements is consequently open to a horizon of potentiality, meaning that it is constantly open to more demands, actions and actors.

Through the semantic analysis and the semantic dimensions; factual, social and temporal, it is examined how Globalt Fokus adopt the potentiality into the organisation, leaving it with a complex boundary to its surroundings. The potentiality is visible through the factual and social dimension, while the time dimension allows Globalt Fokus to dismiss the complexity by referring to the future.

In this context, new rationalities are introduced, which represent a new understanding of sustainable development through the concepts of aesthetics, sense of place and re-embedded education. This sets a frame for the last part of the analysis and puts into perspective how Globalt Fokus can adopt the potentiality into the organisation. However, in the events *Historier om Verdensmålene* carried out by Globalt Fokus, this potentiality is rejected by the actualization of various actions. Nevertheless, the master thesis ends up putting the rejected potentiality into perspective, suggesting how the new rationalities can be implemented into the events.

Indholdsfortegnelse

MOTIVATION	3
Kært barn har mange navne	3
1. INDLEDNING	5
1.1 Nye mål for en ny verden	5
1.2 Verdensmål i lokale kontekster	6
1.3 Mål i bevægelse	7
2. PROBLEMFELT	9
2.1 Et organisatorisk udgangspunkt	9
2.2 Problemformulering	9
2.2.1 Arbejdsspørgsmål	9
3. SPECIALETS AFGRÆSNING OG OPBYGNING	11
4. VIDENSKABSTEORI	13
4.1 Socialkonstruktivisme	13
5. TEORI	16
5.1 Luhmanns systemteoretiske tilgang	16
5.1.1 <i>Iagttagelse</i>	17
5.1.2 <i>Systemerne</i>	18
5.1.3 <i>Re-entry</i>	19
5.1.4 <i>Mening og kommunikation</i>	20
5.1.5 <i>Semantikanalyse</i>	21
5.2 Teoriens afgrænsning	22
6. EMPIRI	24
6.1 Globalt Fokus	24
6.2 Interview	25
6.3 Dokumentsøgning	27
6.4 Deltagende observation	29
6.5 Kritik	30
7. ANALYSEN	32
8. ANALYSE 1: EN NY TYPE SOCIAL BEVÆGELSE	33
8.1 Den sociale bevægelse	33
8.1.1 <i>Kravet om forandring/status quo</i>	34
8.1.2 <i>Handlingsrepertoiret</i>	36
8.1.3 <i>Autoritetssystemet</i>	38
8.1.4 <i>2. generation af sociale bevægelser</i>	39
8.2 Delkonklusion	40
9. ANALYSE 2: GLOBALT FOKUS OG 2. GENERATION AF SOCIALE BEVÆGELSER	41
9.1 Sagsdimensionen	41
9.1.1 <i>En ny og samlet forståelse af bæredygtig udvikling</i>	41
9.1.2 <i>Potentialitetsprojekt</i>	43
9.2 Socialdimensionen	44
9.2.1 <i>Partnerskaber og samarbejde</i>	44
9.2.2 <i>Civilbefolkningen</i>	46

9.3 Tidsdimensionen.....	47
9.3.1 Fremtiden som potentialitetsskabende	47
9.4 Delkonklusion.....	49
10. NYE RATIONALER FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING.....	50
10.1 Fra definition til forståelse.....	50
10.1.1 Forståelse af æstetik og sted.....	51
10.1.2 Relationel læring.....	53
10.2 Afrunding.....	54
11. ANALYSE 3: AKTUALISERINGEN FINDER STED	55
11.1 Partikularisering af verdensmålene.....	56
11.1.1 Partikularisering af det sociale	57
11.2 Fra foranderlighed til statisk koncept.....	59
11.2.1 Roller og hierarkier etableres	61
11.3 Delkonklusion	62
12. PERSPEKTIVERING: ÆSTETISK RATIONALITET I GLOBALT FOKUS	64
12.1 Samskabelse i fokus.....	64
12.1.1 Tættere forbindelse til steder	65
12.1.2 Nedbrydelse af hierarkier	66
12.1.3 Fokus på æstetik.....	68
12.2 Afrunding.....	68
13. KONKLUSION	70
14. LITTERATURLISTE	73
14.1 Bøger og artikler	73
14.2 Internetreferencer	75
BILAG 1.....	
BILAG 2.....	
BILAG 3.....	
BILAG 4.....	
BILAG 5.....	

MOTIVATION

“Anyone can change the world. Welcome to join the movement” (Global Goals 2018). Denne sætning på hjemmesiden for FN’s verdensmål fangede min opmærksomhed og blev senere udgangspunktet for min undersøgelse af verdensmålene.

Jeg ledte op til udarbejdelsen af dette speciale længe efter et udgangspunkt for at undersøge FN’s verdensmål. Jeg finder dem interessante, fordi målene og deres samlede dagsorden på relativt kort tid har engageret store dele af verden omkring bæredygtig udvikling. Et emne, som repræsenterer en af de helt store dagsordner i tiden, men som også er med til at skille vandene politisk og globalt.

Det har ikke været helt nemt at finde lige præcis dét udgangspunkt, hvorfra jeg skulle undersøge verdensmålene nærmere. Mange gange blev jeg fanget af den enormt brede dagsorden og de mange muligheder og indgangsvinkler, den gav. Jeg var således fast besluttet på at finde en indgangsvinkel, som kunne begrænse antallet af perspektiver på målene, men som samtidig kunne indfange en essens af målene, som kunne sætte dem i en kontekst af den tid, de er sat i verden i. Udnævnelsen af verdensmålene som en bevægelse rammer lige ned i dette. Ved at undersøge verdensmålene som en social bevægelse skabes der en konkret ramme omkring dem, som er med til at afgrænse undersøgelsen fra andre perspektiver (Lindekilde & Olesen 2015). Netop i forhold til verdensmålenes dagsorden, som er bæredygtig udvikling, så jeg også her muligheder for, at rammesætningen i sociale bevægelser kunne fortælle noget om den omverden, som verdensmålene indskriver sig i. Min interesse for at undersøge verdensmålene som en social bevægelse var vakt.

Kært barn har mange navne

Inden indledningen ser jeg et behov for en afklaring af specialets omdrejningspunkt; FN’s verdensmål. Det kan skabe forvirring, at der er så mange måder at omtale målene og deres dagsorden på. De 17 verdensmål¹ er en del af en rapport udgivet af FN. Rapportens fulde navn er: “*Transforming our World – The 2030 Agenda for Sustainable Development*” (FN 2015). Det er denne rapport som alt arbejde med verdensmålene og 2030-dagsordnen bygger på. I realiteten er der dog ikke mange, der bruger den fulde titel i daglig tale, men i stedet benævnes indholdet på dansk som hhv. 2030-dagsordnen, SDG’erne (*Sustainable Development Goals*), bæredygtighedsmålene, verdensmålene, FN’s verdensmål. Der er altså lidt forskel på, om man lægger vægt på den samlede dagsorden, eller på de 17 verdensmål i omtalen af rapporten. Dog vil jeg argumentere for, at dette

¹ Se bilag 1 for oversigt over alle 17 mål

primært er sproglige forskelle, og at der i høj grad er tale om henvisning til det samme indhold. I nærværende speciale vil primært begrebet *verdensmålene* blive anvendt. Dette er valgt for ikke at skabe forvirring omkring begrebet og sikre en mere ensartet læseoplevelse. Der vil dog være steder i empirien, hvor andre udtryk anvendes. Jeg henviser til, at det på baggrund af ovenstående ikke skal tillægges betydning, hvilket udtryk der bruges.

1. INDLEDNING

FN definerede i 1987 bæredygtig udvikling som: *"En udvikling, som opfylder de nuværende behov, uden at bringe fremtidige generationers muligheder for at opfylde deres behov i fare"* (Regeringen 2002:1). Siden har de arbejdet med at fremme og udvikle bæredygtig udvikling. Som en foreløbig kulmination på deres arbejde lancerede FN i 2015 den mest omfattende plan for en verden i bæredygtig udvikling i rapporten: *"Transforming our World – The 2030 Agenda for Sustainable Development"* (FN 2015).

1.1 Nye mål for en ny verden

Den 41-sider lange rapport gennemgår en vision for, hvordan verden frem mod år 2030 skal opnå bæredygtig udvikling, som skal løse en lang række af verdens nuværende største problemer. En stor del af indholdet af rapporten er de 17 verdensmål, som hver især repræsenterer en del af løsningen, hvis verden i år 2030 skal realisere FN's vision. Under de 17 mål findes i alt 169 delmål, som videre peger på, hvordan hvert af målene skal realiseres. Det er signifikante og store mål, som FN sætter for verden. På verdensmålenes hjemmeside står der således indledningsvist om effekten af en opfyldelse af målene:

"These goals have the power to end poverty, fight inequality and stop climate change. Guided by the goals, it is now up to all of us, governments, businesses, civil society and the general public to work together to build a better future for everyone" (The Global Goals 2018).

Fokusområderne for denne dagsorden er valgt som resultatet af en meget omfattende proces. Blandt andet har man i direkte forbindelse med at finde ind til, hvilke af de udfordringer verden står overfor, der er de største, gennemført historiens største offentlige rundspørge, hvor mere end 10 millioner mennesker blev bedt om at tilkendegive, hvad de så som den største udfordring for kloden (Kanie & Biermann 2017:9). Verdensmålene bygger dog på alt det arbejde og den viden, som FN har opbygget, siden de definerede bæredygtig udvikling i 1987. Som en direkte forløber til verdensmålene findes *Millennium Development Goals* (Millennium-målene). Millennium-målene var den globale plan for udryddelse af fattigdom og var indtil 2015, hvor de havde deres udløb, således den største udviklingsdagsorden for FN (Millennium Development Goals 2015). Med verdensmålsdagsordnen, som altså tog over i 2015, er der således et noget bredere fokus. Hvor Millennium-målene havde fokus på udvikling i en økonomisk og social forstand, har denne nye dagsorden sit udgangspunkt i bæredygtig udvikling som en overordnet ramme for al global

udvikling (Kanie & Biermann 2017:12). Verdensmålene adskiller sig i den forstand også fra Millennium-målene, fordi de fra deres udgangspunkt i bæredygtighed, og det fokus på miljø og klimaforandringer dette uomtvisteligt bringer med sig, retter sig mod hele verden. Det er således ikke kun udviklingslandes udfordringer, som er i fokus, for når det kommer til for eksempel udledning af CO₂ og forurening af verdens have og landjord, så er det i høj grad også de klassiske industrilande, som har udfordringer, der skal løses. Der er i verdensmålene en erkendelse af, at de 17 mål og deres dagsordner hører sammen, og at vi ikke kan løse dem adskilt. Ligeledes er der også en erkendelse af, at det bæredygtige perspektiv, hvor vi løser vores nuværende problemer uden at forringe fremtidige generationers chance for at løse deres, er afgørende.

Med denne erkendelse kan der argumenteres for, at verdensmålene bryder markant med tidligere målsætninger. I verdensmålene findes således en erkendelse af en verden, hvor mennesker har afgørende betydning for planetens naturlige systemer (Young et al. 2017:56). Dette etablerer også et behov for et brud med vores forståelse af bæredygtig udvikling. Et brud, der bringer nye rationaler for, hvordan vi overhovedet skal forstå verden omkring os. Et brud, som vi er begyndt at se flere steder i litteraturen omkring bæredygtighed, hvor netop nye rationaler for vores forståelse af bæredygtighed i forbindelse med bl.a. læring, kunst og æstetik dukker op (Shrivastava 2017; Guthey et al. 2014; Ernstman & Wals 2013; Cato & Myers 2010).

1.2 Verdensmål i lokale kontekster

Verdensmålene er vedtaget af samtlige FN-medlemslandes 193 regeringer. De forpligter ikke regeringerne juridisk over for hverken FN eller hinanden og kan dermed i høj grad ses som en slags formålserklæring. Det er dog idealet, at målene skal være et pejlemærke for fremtiden samt en kraftig opfordring til alle lande om at gøre deres til, at vi senest i år 2030 har nået de mål, som skal sikre alle mennesker på jorden en fremtid. Regeringerne fra de enkelte lande, som har indvilliget i at løfte denne dagsorden, skal ud fra denne vurdering levere handlingsplaner for verdensmålene og derigennem forpligte landet til at leve op til målene (UN 2015). I et bredt politisk forlig omkring Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi er verdensmålsdagsordnen således sat i centrum for, hvor og hvordan Danmark skal sætte ind og prioritere sine ressourcer (Danida 2017). I foråret 2017 udgav den danske regering endvidere en handlingsplan for Danmarks plan for arbejdet med verdensmålene i en bredere forstand (Regeringen 2017).

I Danmark ser vi dog især, hvordan der på andre niveauer er taget initiativer for verdensmålene. Særligt mange større virksomheder arbejder med at implementere verdensmålene og er gået foran i arbejdet for at vise, hvad verdensmålene som rammesætning for bæredygtig udvikling kan bruges til. Virksomhederne bruger målene som grundlaget for en CSR-strategi (*Corporate Social Responsibility*) og nye partnerskaber (se fx Grundfos 2016, Carlsberg 2017, Salling Group 2018, Maersk 2018). Virksomheder er traditionelt set dygtige til at kommunikere om deres positive påvirkning af verden, og verdensmålene er ingen undtagelse. Derfor er disse virksomheder også med til at stadfæste verdensmålene i danskernes bevidsthed, når de blandt andet anvender verdensmålsdagsordnens genkendelige grafiske udtryk².

Blandt civilsamfundsorganisationer (CSO'er) og Non-Governmental Organisations (NGO'er) ses også en opblomstring i brugen af verdensmålene. Der ligger på mange måder en naturlig kobling mellem det arbejde, som især NGO'erne typisk foretager, og de erklærede målsætninger, som verdensmålsdagsordnen indeholder. Således er der da også en lang række af de større danske NGO'er og CSO'er, som har taget verdensmålene til sig (Se fx Caritas 2018, Folkekirkens Nødhjælp 2018, Sex og Samfund 2018). Både blandt virksomheder og civilsamfund er det dog fortsat også gældende, at det særligt er de større organisationer, som har taget målene til sig og fået dem implementeret.

1.3 Mål i bevægelse

Verdensmålene adskiller sig også fra tidligere målsætninger ved ambitionen om at leve blandt befolkningen – og altså ikke kun bevæge sig på et overordnet niveau. Specialets indledende sætning indikerer, at der i verdensmålene lever en ambition om at aktivere mange mennesker og dermed skabe en social bevægelse. Det er ikke blot sætningen *Join the movement*, som er med til at skabe denne ide om en bevægelse. Der er allerede talrige eksempler på, at verdensmålene er med til at sætte noget i gang, som ikke blot involverer strategier og politiske dagsordner. Et ambitiøst eksempel er det globale innovationseksperiment *UNLEASH*, som udvikler og støtter innovatører, der har ideer til bæredygtige løsninger, som kan opfylde verdensmålene. *UNLEASH* åbner for alle slags mennesker og alle slags ideer, så længe de er med til at løse verdensmålene, og er lykkedes i at skabe stor opmærksomhed omkring dagsordnen. Det er dog også værd at nævne, at *UNLEASH* har en lang række celebre ambassadører, som er med til at skabe opmærksomhed omkring projektet, for eksempel den danske skuespiller Nikolaj Coster Waldau (Unleash 2018).

² Se bilag 1 for illustration af verdensmålenes grafiske udtryk

I en udelukkende dansk kontekst findes også en række forskellige eksempler på, hvordan der forsøges at skabe bevægelse og initiativ for bæredygtig udvikling inden for rammen af verdensmålene. Hjemmesiden *iloveglobalgoals.dk*, og det tilhørende hashtag af samme navn, er startet af en lille konsulentvirksomhed og er en selvudnævnt bevægelse, som opfordrer folk til at tage verdensmålsdagsordenen i egen hånd. Alle initiativer skal deles med andre under hashtagget, og alle kan dermed se, at der også er andre, som tror på en verden i bæredygtig udvikling (Iloveglobalgoals.dk 2018). Yderligere eksempler er Folkemødet på Bornholm. Også her er verdensmålene i fokus og har således et helt telt; *Verdensmålenes Telt*, hvor der gennem diverse aktiviteter og arrangementer forsøges at skabe opmærksomhed og viden blandt danskerne om verdensmålene (dette uddybes i kapitel 9).

Som disse eksempler viser, søges der altså som minimum at skabe opmærksomhed om, at målene findes. Det ligger i verdensmålenes selverklærede formål, når man konsulterer deres hjemmeside, at disse mål er til for at blive udbredt. Vi ser så småt, at der tages initiativer til at sætte civilsamfundet i gang med at skubbe på for bæredygtig udvikling, men som samtlige ovenstående eksempler viser, er det fortsat nogle relativt formaliserede rammer, som igangsætter disse initiativer. Der skal stadig organisationer til at sætte gang i bevægelserne.

Verdensmålene er en dagsorden, som er svær at komme udenom. Den repræsenterer en ny måde at tænke bæredygtig udvikling på, hvor vi ikke længere kan adskille de to ord ”bæredygtig” og ”udvikling” fra hinanden. I stedet må vi erkende, at alle vores aktiviteter må tage højde for menneskers nuværende livssituation samtidig med en omtanke for fremtidige generationers, som vi på nuværende tidspunkt allerede har sat voldsomt på spil. Vedtaget af verdens regeringer i FN, og i høj grad adopteret af andre markante dele af samfundet, har verdensmålene markeret sig som en fremtrædende dagsorden. Endvidere har verdensmålene ambitionen om at være for alle og at skabe en fælles retning for bæredygtig udvikling. Når man holder disse elementer sammen, melder der sig et behov for at se nærmere på verdensmålenes kompleksitet og sætte dem i rammen af en social bevægelse.

2. PROBLEMFELT

Specialet har dermed til formål at undersøge verdensmålene fra ét konkret perspektiv: sociale bevægelser. Dette for at skærpe fokus og sætte en ramme om det komplekse fænomen. Ambitionen går dog videre. Jeg ønsker at sætte verdensmålene i en endnu mere konkret kontekst for at undersøge, hvordan de rent faktisk påvirker deres omverden.

2.1 Et organisatorisk udgangspunkt

For at sætte verdensmålene i en konkret kontekst tages der udgangspunkt i en udvalgt organisations brug af verdensmålene. Den udvalgte organisation er Globalt Fokus (dette valg uddybes i kapitel 6.1): En paraplyorganisation for 76 danske civilsamfundsorganisationer. Globalt Fokus arbejder med verdensmålene på flere niveauer i ambitionen om at fremme verdensmålenes rolle i Danmark. Således er de en del af tværpoltiske netværk, udgiver statusrapporter om civilsamfundets arbejde med verdensmålene og er en af medafsenderne på det førømtalte *Verdensmålenes Telt* på Folkemødet på Bornholm (Globalt Fokus 2018a). De afholder endvidere en række begivenheder under navnet *Historier om verdensmålene*, som har det erklærede formål at gøre verdensmålene til danskernes mål (Globalt Fokus 2018b). Her er altså et godt empirisk udgangspunkt i en organisation, der er dybt engageret i verdensmålene på flere niveauer, og som i kraft af deres rolle som paraplyorganisation har et bredt fokus på verdensmålene.

Med afsæt i ovenstående aftegner der sig en ramme for en undersøgelse. Jeg finder det relevant at se nærmere på, hvordan verdensmålenes potentiale som social bevægelse former deres omverden. For at konkretisere dette vil jeg undersøge Globalt Fokus og spørge til forholdet mellem organisationen og sociale bevægelser. På baggrund af ovenstående tegner der sig en oplagt mulighed for at undersøge feltet nærmere med følgende problemformulering:

2.2 Problemformulering

Hvordan kan verdensmålene iagttages som social bevægelse, og hvorvidt og hvordan skabes organisationen Globalt Fokus som en særlig social bevægelse gennem deres iagttagelse af verdensmålene?

2.2.1 Arbejdsspørgsmål

Problemformuleringen vil blive besvaret via tre analyser repræsenteret af følgende overskrifter:

Analyse 1: En ny type social bevægelse

Denne analyse undersøger, hvordan verdensmålene kan iagttages som en social bevægelse. Analysen danner således grundlaget for de efterfølgende analyser, da det er afgørende for Globalt Fokus' skabelse som en social bevægelse, hvordan verdensmålene former en social bevægelse. Analysen vil sætte resultatet i en teoretisk kontekst af Luhmanns forskelsdannelse (Andersen 1999:110), som der arbejdes videre med i analyse 2.

Analyse 2: Globalt Fokus og 2. generation af sociale bevægelser

Analysen undersøger, hvorvidt og hvordan Globalt Fokus skabes som en social bevægelse gennem deres iagttagelse af verdensmålene. Gennem en semantikanalyse vil det blive undersøgt, hvordan Globalt Fokus i deres kommunikation iagttager verdensmålene, tilskriver dem mening gennem sags-, social- og tidsdimensionen, og hvorvidt Globalt Fokus fremstår som en social bevægelse, når verdensmålene indskrives i organisationen.

Introduktion af nye rationaler

På baggrund af de to ovenstående analyser introduceres teori omkring nye rationaler for bæredygtig udvikling. Disse nye rationaler viser hvordan analyseresultaterne fra 1. og 2. analyse kan sættes i en organisatorisk kontekst. Disse rationaler anvendes som konkrete værktøjer i 3. analyse samt perspektiveringen.

Analyse 3: Aktualiseringen finder sted

Denne analyse undersøger, hvordan Globalt Fokus faktisk handler på indskrivningen af verdensmålene i organisationen gennem de konkrete begivenheder *Historier om Verdensmålene*. Dette vil ske på baggrund af empiri indsamlet fra to af disse begivenheder samt i forhold til en introduktion til nye rationaler, som gør det muligt at lede på potentialitet. Denne analyse vil tjene til at sætte de to foregående analyser ind i en aktuel ramme.

3. SPECIALETS AFGRÆSNING OG OPBYGNING

Udgangspunktet for specialet er altså en bred og udefineret undren over verdensmålenes omfattende dagsorden for bæredygtig udvikling. Problemfeltet skærpes først og fremmest ved at forfølge ideen om verdensmålene som en social bevægelse. Allerede her fraskriver jeg mig nogle andre mulige perspektiver, hvorfra verdensmålene kunne være undersøgt. En anden tilgang kunne med udgangspunkt i verdensmålene som en målsætning, som Kanie & Biermann (2017) beskæftiger sig med. Med dette udgangspunkt dukker andre perspektiver op i forhold til, hvordan der kan ledes på verdensmålene som målsætninger, og hvordan dette skaber udfordringer og fordele for organisationer, der implementerer verdensmålene i deres organisation. Det er perspektiver, som analyserne i dette speciale er blinde for.

Organisationen Globalt Fokus vil være iagttagelsespunkt for arbejdet med verdensmålene. Det er et valg, som afgrænser specialet fra alle andre organisationer. Her er selvfølgelig tale om et kontingent valg, som er truffet ud fra en række empiriske overvejelser (kapitel 6). Der kunne dog også være valgt et udgangspunkt i eksempelvis en virksomhed. Det ville være interessant at iagttage, i hvilket omfang og hvordan en virksomhed lukker en social bevægelse ind, da virksomheder konventionelt har nogle andre mål og rammer end sociale bevægelser. Valget er, som jeg allerede har været inde på, truffet for at indsnævre fokus i forhold til specialets omfang, men også af hensyn til ambitionen om at undersøge konkrete begivenheder. Specialet forsøger altså ikke at være repræsentativt for nogen sektor eller for andre dele af samfundet, men i stedet at zoome ind på lige netop Globalt Fokus. Derudover er der til analysen udvalgt to konkrete begivenheder som empiri, hvilket yderligere er et fravalg alle andre begivenheder.

Samlet set kan der argumenteres for, hvordan der for hvert niveau i analysen zoomes ind på en problemstilling, men samtidig lukkes af for andre perspektiver. Jeg er klar over, at jeg med dette speciale kun er i stand til at sige noget om verdensmålene set i forhold til sociale bevægelser og endvidere, at min analyses empiriske omfang begrænser sig til en enkelt organisation. Specialets konklusion vil derfor også begrænse sig hertil. Samtidig er det dog også ved at skille en masse perspektiver fra, at jeg ud fra min analyse bliver i stand til at sige noget konkret om konkrete begivenheder, der ender med at kunne påpege ligeså konkrete udfordringer og mulige løsninger. Nedenfor er specialets opbygning illustreret med henblik på at skabe et overblik over de elementer, som indgår i specialet.

Indledning

Hvad kendetegner verdensmålene?

Problemfelt

Hvordan kan verdensmålene iagttages som en social bevægelse, og hvorvidt og hvordan skabes organisationen Globalt Fokus som en særlig social bevægelse gennem deres iagttagelse af verdensmålene?

Socialkonstruktivisme

Teori

Luhmanns systemteori og
semantikanalyse

Empiri

Interview, Dokumentsøgning og
Deltagende observation

Analyse 1: En ny social bevægelse

Arbejdsspørgsmål: På hvilken måde kan verdensmålene siges at være en social bevægelse?

Analyse 2: Globalt Fokus og 2. generation af sociale bevægelser

Arbejdsspørgsmål: Hvorvidt og hvordan skaber Globalt Fokus' iagttagelse af verdensmålene kommunikativt organisationen som en social bevægelse?

Inddragelse af nye rationaler for bæredygtighed. Sætter perspektiv på analyse 1 og 2 og sætter rammen for analyse 3 og perspektivering

Analyse 3: Aktualiseringen finder sted

Arbejdsspørgsmål: Hvad sker der, når Globalt Fokus konkret sætter begivenheder i verden med verdensmålene som omdrejningspunkt?

Perspektivering

4. VIDENSKABSTEORI

Det følgende kapitel vil afklare specialets videnskabsteoretiske udgangspunkt og de overvejelser, der er fulgt med. Kapitlet vil illustrere, hvordan specialet forholder sig til, hvad viden er, hvordan og i hvilken form den kan opnås, samt hvilke konsekvenser dette har for analysens resultater.

4.1 Socialkonstruktivisme

Specialet tager udgangspunkt i den socialkonstruktivistiske tradition og tager dermed afsæt i, at al viden er socialt konstrueret. Dette sker i en erkendelse af, at der konstant opstår ny viden, og vi derfor må forkaste det, vi tidligere troede, var sand viden. Videnskabsteorien må være i stand til at kunne indfange og rumme dette. Som Niels Åkerstrøm Andersen argumenterer for i indledningen til bogen *Diskursive Analysestrategier*, fra hvilken specialet tager en del af sit teoretiske og analysestrategiske afsæt, er der behov for nye kategorier til at beskrive de fænomener, som vi ser i verden (Andersen 1999:10). Helt i tråd med dette er specialets erkendelsesinteresse at spørge til den måde, hvorpå verdensmålene muligvis kan være en ny måde at tænke bæredygtighed og sociale bevægelser på.

Det videnskabsteoretiske afsæt skal med andre ord være i stand til at rumme muligheden for, at der kan spørges *til* alt, hvad vi kender som viden, i stedet for at spørge *fra* det (Andersen 1999:10). Dermed bevæger specialet sig væk fra en ontologisk orienteret videnskabsteori, der spørger til, *hvad* det vil sige, at noget eksisterer (Andersen 1999:13). Konsekvensen af et ontologisk fokus er, at analysen bevæger sig over i metodespørgsmål, som dermed får det sidste ord i udfaldet af analysen. I stedet bevæger dette speciale sig hen mod en epistemologisk videnskabsteori, der stiller spørgsmålstejn ved de kategorier, som omgiver verdensmålene, og undersøger, hvordan verden bliver til gennem iagttagelser af omverdenen, som organisationer, individer eller systemer foretager.

Der arbejdes i dette speciale med en analysestrategisk tilgang til analysen. Analysestrategien er en strategi for, hvordan jeg som epistemolog konstruerer andres iagttagelser som et objekt for egne iagttagelser for at kunne beskrive, hvorfra de selv beskriver (Andersen 1999:14). Når jeg vælger at tage udgangspunkt i lige præcis én iagttagelse af verdensmålene, træffer jeg altså et valg, som bliver afgørende for udfaldet af min analyse, og et andet valg kunne således have givet et andet udfald. Det vil i en socialkonstruktivistisk optik ikke være muligt at finde ind til en sandhed om verdensmålene eller at afgøre, hvorvidt de kan opfyldes. I stedet er den producerede viden et konstant resultat af valg (Wenneberg 2002).

Socialkonstruktivismen er ikke en entydigt defineret størrelse, men som ramme for forskning rummer den nogle helt overordnede betingelser, som har betydning for, hvordan viden produceret med udgangspunkt heri kan tage sig ud (Burr 2006). Nedenstående vil gennemgå disse betingelser og sætte dem i relation til specialets indhold og afgræsning.

Socialkonstruktivismen er en kritisk tilgang overfor at tage viden for givet (Burr 2006:2). Som tidligere nævnt kan vi ikke tage viden for givet, men vi bliver nødt til at stille os kritiske overfor allerede produceret viden. Dette står i modsætning til den positivistiske tilgang, hvor man i stedet går ud fra, at man kan afsøge og finde sandheder i verden, som findes på forhånd. Disse naturgivne sandheder har den effekt, at de ikke vil ændre sig over tid og altså dermed er endegyldige. Dette speciale har netop til hensigt at afsøge, hvordan bæredygtighed gennem verdensmålene kan være med til at opstille nogle helt nye rationaler, og jeg anser altså dermed viden som noget, der konstant udvikles og er afhængig af, hvordan vi ser verden. Fundamentet for analysen lægger sig derfor op ad en konstruktivistisk tilgang, da der jo er tale om en iagttagelse af ændringer i den viden, vi ellers retter os ud fra.

Socialkonstruktivismen erkender, at viden er historisk og kulturel specifik (Burr 2006:3). Den viden, man producerer, vil altid være et produkt af de kulturelle og historisk specifikke omgivelser, man er omgivet af, og dette gælder naturligvis også for dette speciale. Det vil sige, at min forståelse af omverdenen er betinget af mit omgivende miljø (Burr 2006:7). I indledningen til dette speciale gives der udtryk for, hvordan forståelsen af bæredygtighed er under udvikling gennem verdensmålene. Afhængig af tiden og omgivelserne er der således forskel på, hvordan man for eksempel forstår bæredygtighed i Danmark i forhold til andre lande og dermed også, hvordan man forstår og arbejder med verdensmålene. Specialet er baseret på et øjebliksbillede af forståelsen af bæredygtighed i en primær vestlig kontekst, og ambitionen er således at konkludere på dette øjebliksbillede. Jeg er opmærksom på, at den viden, som produceres her, ikke nødvendigvis vil kunne overføres til andre kulturelle kontekster eller fremanalyses i fremtiden.

Socialkonstruktivismen erkender, at viden opstår i sociale processer (Burr 2006:4). I erkendelse af, at al viden er produceret i sociale interaktioner mellem mennesker, bliver den til hver en tid anerkendte viden ikke en objektiv størrelse, men i stedet konstant et resultat af interaktion mellem mennesker i sociale processer. Denne indgangsvinkel til opnåelse og forståelse af videns-

produktionen har været særlig vigtig i empiriindsamlingen til dette speciale, hvor jeg, som jeg også vil komme nærmere ind på i empiriafsnittet, er klar over, at viden ikke skabes som et produkt af rene iagttagelser af verden *som den er*, men at den skabes gennem mine observationer og gennem interaktionen med en interviewperson.

Socialkonstruktivmen erkender, at viden og social handlen går hånd i hånd (Burr 2006:5). Dette punkt henviser til, hvordan vi håndterer den viden, som kan siges at herske på et bestemt tidspunkt. Med de mange mulige konstruktioner indbydes der også til mange forskellige typer af menneskelig handlen. Men denne handlen ændres altså også over tid, efterhånden som vores viden ændres. Enhver form for viden åbner altså for visse typer af handlen, mens den lukker for andre.

Socialkonstruktivisme arbejder med det, som for eksempel kan kaldes diskurser eller semantikker, og som henviser til, at der til hver en tid er noget viden eller nogle sandheder, som er mere sandsynlige end andre. Dette sker som et resultat af de ovenstående pointer. En vigtig erkendelse i denne sammenhæng er erkendelsen af, at viden reproducerer magt. Den til hver en tid herskende viden, som kan kaldes for diskursen, vil være med til at sætte ordenen i samfundet. Diskursen udpeger nogen, der har den rette viden, og de får lov til at sætte dagsordnen i det pågældende samfund (Burr 2006:42).

På baggrund af alt dette kan man måske se den risiko ved socialkonstruktivismen, at man kan havne i en relativisme, hvor ingenting kan udsiges, fordi vi ikke kan vide det med sikkerhed. Her kan dog også argumenteres for, at man netop gennem socialkonstruktivismen kan undgå denne relativisme, fordi socialkonstruktivismen kan være med til at opbygge de sociale institutioner, som kan producere viden, som vi kan anvende. De kan i tråd med socialkonstruktivismen ikke finde ind til en endelig sandhed, men der kan gennem institutioner, som vi opbygger tillid til, også skabes viden, som vi tør stole på. Netop gennem at holde os klart, at der aldrig kan skabes endegyldige sandheder, kan vi opbygge et tillidsbaseret system i stedet (Wenneberg 2002:11).

5. TEORI

Det følgende kapitel vil afklare det teoretiske afsæt for specialet. Kapitlet vil gennemgå den overordnede teoretiske ramme og specificere centrale, relevante begreber. Kapitlet vil herigennem argumentere for valget af teori samt endeligt forholde sig kritisk til teorien.

5.1 Luhmanns systemteoretiske tilgang

Det teoretiske fundament for specialet er bygget op omkring den tyske sociolog Niklas Luhmanns (1927-1998) arbejde med systemteorien. Luhmann giver gennem sin teori for iagttagelse og navnlig anden ordens iagttagelse en mulighed for, at man som analytiker kan færdes og kritisere den meningsfuldhed, som man selv er en del af (Andersen 1999:7). Luhmanns arbejde er bygget op omkring iagttagelser og ideen om, at erkendelse opnås gennem, hvad vi kan iagttage i verden. Dette er sammenkoblet med en erkendelse af, at enhver iagttagelse er kontingent og altså kunne have været anderledes. Luhmanns teori tager dermed også udgangspunkt i den konstruktivistiske tradition for erkendelse og understøtter dermed specialets videnskabsteoretiske afsæt.

Luhmanns teoretiske arbejde er meget omfattende og komplekst, og man er derfor tvunget til at træffe et valg om, hvorfra man i sin anvendelse af teorien vil begynde. Luhmann skriver således i indledningen til sit værk *Sociale systemer* (2000) om anvendelsen af sine begreber:

”Teorianlægget ligner altså snarere en labyrint end en genvej til en lykkelig slutning. Den kapitelrækkefølge, som er valgt i denne bog, er sikkert ikke den eneste mulige, og det gælder også for udvalget af de begreber, der fremhæves, som temaer for kapitlerne”

(Luhmann 2000:35).

Luhmann erkender, at hans egen måde at gribe teorien an på er kontingent, og det er således op til den enkelte at beslutte og argumentere for, hvordan den gribes an. Af samme grund er der også mange bud på, hvor man skal begynde sit arbejde med Luhmanns teori. Jeg tager udgangspunkt i iagttagelsesbegrebet, fordi det danner grundlag for muligheden for at opnå en erkendelse af det, jeg ønsker at undersøge, og gennem iagttagelsesbegrebet er det også muligt at berøre forståelsen af systemteorien. Jeg finder det desuden nødvendigt at arbejde med et selektivt udvalg af den samlede teori til rådighed, hvorfor der altså også er truffet til- og fravalg blandt Luhmanns begreber. Her er der taget udgangspunkt i den direkte relevans for analysen. Derfor vil der i den følgende

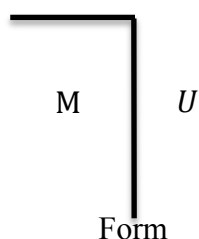
teorigennemgang stræbes efter balancegang mellem at være tro mod Luhmanns grundlæggende antagelser samtidig med et fokus på at fremhæve de i analysen anvendte greb og begreber.

5.1.1 iagttagelse

Jeg starter som sagt med iagttagelsesbegrebet, og dette danner samtidig grundlaget for min analyse. Det er gennem iagttagelse og den forskelsdannende aktion, som iagttagelsen muliggør, at jeg bliver i stand til at sige noget om, hvordan verdensmålene adskiller sig fra sin omverden.

Luhmann kræver af sin teori, at den er fuldstændig fri for antagelser, som ligger uden for teorien, og realitet er kun givet ved, at iagttagelser kan iagttages (Kneer og Nassehi 1997:8). Luhmann arbejder derfor med teori som et program for anden ordens iagttagelse (Andersen 1999:19). Iagttagelser er operationer, som refererer til forskelle (Andersen 1999:109). Specialets analyse er bygget op på at iagttage iagttagelser af kommunikation som iagttagelser. I denne knap så mundrette vending ligger lige præcis, at den eneste måde, jeg kan erkende verden på, er gennem disse iagttagelser af kommunikationen (Andersen 1999:12).

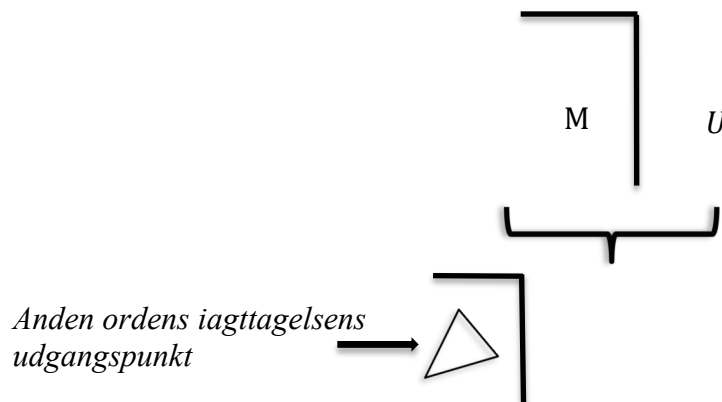
Iagttagelse er altså en forskelsdannende aktion. *”At iagttage er at mærke noget inde for rammen af en forskel”* (Andersen 1999:109). Når man iagttager, markerer man den ene side af en forskel (M), mens den umarkerede side (U) bestemmer, hvordan det markerede kan træde frem ved netop at sætte en forskel til det, som iagttages. Kunst er for eksempel kun kunst (M) i forhold til noget andet; fx det uskønne eller uharmoniske (U). Denne forskelsdannende aktion kan illustreres som følgende:

En iagttagelse kan til hver en tid kun markere én side af forskellen. Dette betyder ikke, at begge sider af forskellen ikke kan iagttages, men det kan ikke ske i samme iagttagelse. Det vil være nødt til at være adskilt tidsligt. En iagttagelse er altså altid asymmetrisk (Kneer & Nassehi 1997:101). Enheden af forskellen, med hvilken iagttagelsen deler verden, kaldes iagttagelsens form. En iagttagelse er bundet til dens egen forskel og kan dermed kun dele verden ved hjælp af denne form. Dette kan også kaldes *en første ordens iagttagelse* (Andersen 1999:111). Denne iagttagelse er således blind for, hvad den ikke kan iagttage via denne forskel. Iagttagelsen kan ikke betegne begge

sider af en forskel på én gang, men den kan heller ikke iagttage sig selv i iagttagelsesøjeblikket. Dette kaldes iagttagelsens *blinde plet* (Kneer & Nassehi 1997:104).

Denne blinde plet kan imidlertid iagttages af en anden iagttagelse, en såkaldt *iagttagelse af anden orden* (Andersen 1999:111). Med en anden ordens iagttagelse, løfter man sig som iagttagere således fri af iagttagers iagttagelse. I stedet iagttager man nu hele formen med forskellen og markeret side og umarkeret side. Det kan illustreres som følgende:

En iagttagelse af anden orden har dog også en blind plet, da enhver iagttagelse altid vil være baseret på en skelnen og en blindhed for egen skelnen (Andersen 1999:111). Som illustreret ovenfor iagttager den altså også selv igennem en forskel. Ikke desto mindre kan denne øvelse i form af iagttagelser på anden orden give redskaber til, at man som analytiker kan nærme sig andre iagttagelsers blinde pletter og stille spørgsmålstegn ved de forskelle, som bestemmer, hvad der kan træde frem. Man bliver altså som anden ordens iagttagere bevidst om de blinde pletter eksistens, hvilket fordrer højere refleksivitet om iagttagelsen. Selvom anden orden iagttagelse også har en blind plet, er den i kraft af sin position klar over, at denne blinde plet eksisterer. Man bevæger sig dermed mod en polykontekstural verden, hvor enhver iagttagelse kan iagttages og kritiseres af andre iagttagelser. Det åbner for en verdensforståelse, hvor intet er mere rigtigt end andet, og hvor enhver iagttagelse er en kontingent konstruktion (Kneer & Nassehi 1997:107).

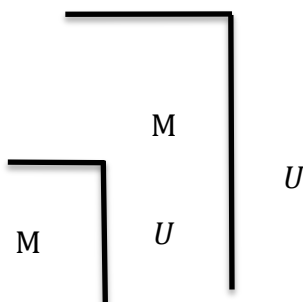
5.1.2 Systemerne

Iagttagelsen er også her, hvor vi kan begynde at forstå systemteorien i Luhmanns optik. Iagttagelsen danner nemlig forskellen mellem selv- og fremmedreference for et system. Det iagttagede system bliver til i iagttagelsen sammen med det, der iagttages, og går altså ikke forud for det. Systemet er ikke afgørende for iagttagelsen, men derimod er det iagttagelsen, og den forskel den aktualiserer,

som afgør, hvordan verden træder frem for systemet (Andersen 1999:112). Intet system har forrang over andre, men i stedet er ethvert udsagn om verden bundet til en bestemt iagttagelsesposition og bestemte forskelle (Kneer & Nassehi 1997:104). Systemer er altid orienteret mod deres omverden, og deres grænse ville slet ikke eksistere uden en omverden. Imidlertid opretholder omverdenen også kun sin enhed gennem relationen til systemet. Omverdenen er dog ikke et system i sig selv. Et systems omverden er derimod kompleks og består også af andre systemer og deres omverden. Den er altid konstitueret af det enkelte systems selv og er et resultat af en selektiv iagttagelse fra systemets udgangspunkt (Luhmann 2000:53). Iagttagelsesoperationen deler altså verden i system og omverden. Dette speciale vil udelukkende beskæftige sig med sociale systemer³, som kan deles op i samfund, organisationer og interaktioner (Luhmann 2000:37).

5.1.3 Re-entry

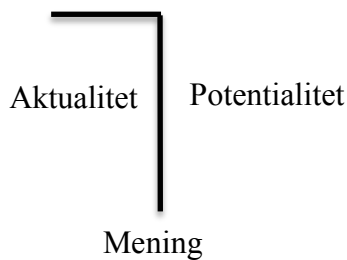
Den konstituerede forskel mellem system og omverden er kendetegnet ved at være en forskel, som kan genindføres i sig selv og dermed danne subsystemer. Denne genindførelse kaldes et re-entry. Termen re-entry bygger på dette paradoks, hvor en forskelssætning kopieres ind i sig selv. På den måde bliver denne forskel, som adskiller system fra omverden, altså samtidig en del af systemet selv (Luhmann 1993:485). Et re-entry er således en iagttagelse af en iagttagelse ind i formen iagttagelse, hvor både indersiden og ydersiden af forskellen træder frem på indersiden af forskellen. Hvis et system skal være i stand til at iagttage sig selv, kræver det at systemet kan dele sig selv op i to dele, en iagttaget og en iagttagende del (Andersen 1999:113). Re-entry bliver i denne analyse brugt til at beskrive, hvordan verdensmålene internt differentieres gennem sin inklusion af omverdenen. Med afsæt i ovenstående illustrationer kan et re-entry altså illustreres som følgende:

³ I modsætning til biologiske og psykiske, som er de to andre former for systemer, der eksisterer i verden ifølge Luhmann (Knudsen 2014)

5.1.4 Mening og kommunikation

Mening er afgørende for forståelsen af de sociale systemer. Ifølge Luhmann skaber sociale systemer sig selv gennem mening, som er enheden af forskellen mellem markeret aktualitet og umarkeret potentialitet. Det skal forstås på den måde, at potentialiteten altid er en horisont, som står til rådighed for aktualiseringen. I et bestemt øjeblik står noget i centrum for kommunikationen i forhold til en horisont af andre mulige aktualiseringer. Denne horisont er potentialiteten (Andersen 1999:121).

Ved enhver aktualisering sker således en øjeblikkelig opblomstring af potentialitet. Mening er altså altid i bevægelse omkring forskellen mellem aktualitet og potentialitet. Så snart noget aktualiseres, kan mening videreføres ved i en ny aktion at knytte an til enten den aktualiserede side eller noget af det, som før var potentialitet (ibid.) Potentialitet kan imidlertid også betragtes som en særlig form for organisering. Det er en organisering, som er designet til at være så forandringsklar, at potentialet til at blive noget andet eller mere hele tiden er intakt. Det balanceres således mellem det aktuelle og det potentielle (Pors 2012:64).

"Fænomenet mening forekommer i form af et overskud af henvisninger til yderligere muligheder for oplevelse og handling" (Luhmann 2000:99). Mening er således altid én aktualisering af mange potentielle aktualiseringer i systemers operationer. Ved hver meningsdannende aktion bliver en høj grad af kompleksitet stillet til rådighed for systemets operationer, og dette medfører på én gang, at operationerne bliver tvunget til at indse deres egen kompleksitet, og at mening hele tiden genererer mere kompleksitet. Samtidig er enhver meningsdannelse også en indskrænkning af muligheder forstået på den måde, at ikke alle tilslutningsmuligheder til enhver mening er lige sandsynlige (Luhmann 2000:100). Meningsbegrebet kan således også knyttes til kommunikationsbegrebet:

”Enhver meddelelse etablerer en horisont af anknytningsmuligheder for ny kommunikation. Videre kommunikation knytter an til meddelelsen ved at aktualisere en af disse muligheder og lade de andre stå som en horisont af potentialitet. Forståelse er således intet andet end den efterfølgende kommunikations bagudrettede valg af anknytning” (Andersen 1999:126).

Der er altså ikke tale om kommunikative handlinger, men om en koordineret udvælgelse foretaget af systemet. Udvælgelsen foregår via tre trin: Selektion af information (hvad skal kommunikeres), selektion af meddelelsesform (hvordan skal det kommunikeres), og selektion af forståelse (hvad skal forstås ved det meddelte). En meddelelse er ikke kommunikation, før alle tre trin har foregået (Andersen 1999:126).

Kommunikation foretages således ikke af mennesker, som en commonsense-betragtning måske ville foreslå. Ifølge Luhmann kan mennesket som begreb slet ikke kommunikere, fordi de ikke kan indikeres som en enhed, men i stedet som en flerhed af selvstændige systemer. Mennesker eksisterer i Luhmanns teori kun som en række autopoetiske systemer og altså ikke som et selvstændigt system. Dog er dette ikke en udelukkelse af, at mennesket eksisterer i samfundet, men snarere en re-kategorisering af begrebet. Luhmann arbejder derfor med begreberne *person*, *inklusion* og *individ* (Kneer og Nassehi 1997:162). Med personen menes en adressat i sociale systemer, altså en struktur i sociale systemer, og dermed ikke psykiske systemer eller komplette mennesker. Kommunikationen beslutter, hvilket aspekt af mennesket den skal henvise til (ibid.).

5.1.5 Semantikanalyse

Luhmann anvendte semantikanalysen som en historisk analyse, hvor man gennem analyse af en længere tidsperiode kan iagttage, hvordan et begreb kan fyldes med forskelligt indhold og mening. Semantikanalysen i dette speciale vil dog tage udgangspunkt i en mere nutidig og lige-nu-og-her-analyse af begrebet verdensmålene, som de iagttages af Globalt Fokus.

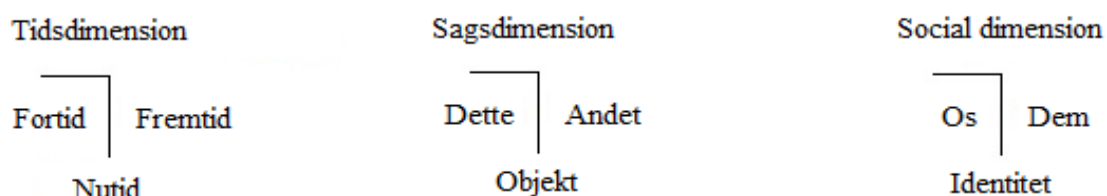
Semantikanalysen knytter sig først og fremmest til Luhmanns teori om mening som et medie for iagttagelser. Semantikken beskriver det, at nogle former for mening er mere sandsynlige end andre. Luhmann arbejder med semantik som en måde at studere, hvordan mening kondenseres i semantiske former, som skaber et begrebsreservoir for kommunikationen (Kneer og Nassehi 1997:124, Andersen 1999:142). Kondensering betyder, at en flertydig mening fastholdes i en enkelt form, som står til rådighed for kommunikationen. Den semantiske analyse benytter ledeforskellen

kondensering/mening. Det studeres, hvordan mening kondenseres i semantiske former, som stilles til rådighed for den videre kommunikation. Formålet med semantikanalysen er at reducere kommunikationens kompleksitet. Det gøres ved at bryde kommunikationen op, så vi kan forstå den ud fra forskelle (Andersen 1999:142).

Semantikanalysen opererer med tre forskellige meningsdimensioner, som tillader at skelne mellem tre forskellige semantikker. *Sagsdimensionen* har fokus på alle de meningsfuldt kommunikerede temaer. Dette konstitueres gennem forskellen dette/noget andet (Luhmann 2000:116).

Tidsdimensionen konstitueres gennem forskellen før og efter, eller fortiden og fremtiden. Vi kan ikke opleve i hverken fremtiden eller fortiden, kun i nutiden, og derfor kan disse altså kun intenderes eller tematiseres i kommunikationen (Luhmann 2000:118). *Socialdimensionen* behandler forskellen mellem det, der kommunikativt gøres lige med en selv, overfor det som kommunikativt ekskluderes fra en selv. Der spørges til de generaliserede former af forskelle mellem *os* og *dem* (Andersen 1999:144).

Organisationssystemer kan betegnes som organiserede systemer, hvor medlemskabet er knyttet til særlige betingelser. Det vil sige, at man må kunne skelne mellem kommunikationsrelevante og ikke-kommunikationsrelevante eller medlem og ikke-medlem (Kneer & Nassehi 1997:48). Netop forskellen mellem *os* og *dem* viser sig relevant i nærværende analyse, hvor jeg ønsker at undersøge, hvordan den sociale dimension og sagsdimensionen er på spil, når den sociale bevægelse indskrives i en organisation, som på forhånd har nogle særlige betingelser givet. De tre meningsdimensioner form og forskelsætning er illustreret nedenfor.

5.2 Teoriens afgrænsning

Som anført er Luhmanns teori om iagttagelse og iagttagelse af anden orden frugtbar i en socialkonstruktivistisk ramme, fordi den ved at være *autologisk* netop muliggør at analysere og kritisere en meningsfuldhed, som den selv er en del af. Men som beskrevet er dens begrænsning

også relateret til dette. Enhver iagttagelse er en binær deling af verden, og man kan altså aldrig undgå en blind plet. Man er blind for den forskel, hvormed man iagttager. Jeg vælger altså at iagttage verdensmålene som en social bevægelse, og dermed opstår en horisont af forskelle, hvormed jeg kan betragte begrebet. Jeg havde set andre resultater, hvis jeg havde iagttaget fra et andet udgangspunkt.

Endvidere kunne jeg også have taget helt andre teorier i brug i forbindelse med analysen, som kunne have sat andre perspektiver på analysen. Jeg finder i dette speciale ikke ind til, hvilke magtstrukturer eller hvilken modstand, der er på spil i kommunikationen. Anvendelse af Laclaus eller Foucaults diskursteori kunne have bidraget til at undersøge, hvordan en kamp om begrebets meningsudfyldelse foregår. Med anvendelse af Luhmanns teori finder jeg i stedet ind til, hvordan verdensmålene konstrueres som begreb i kommunikationen, og hvilke udfordringer denne genstandsgørelse skaber for den videre kommunikation. Luhmanns teori vil som beskrevet i problemfeltet endvidere blive suppleret med teori om nye rationaler efter analyse 1 og 2, for at skabe en modvægt og et supplement til teorien.

6. EMPIRI

Det følgende kapitel vil afklare specialets empiriske afgrænsning. Det vil afklare, hvilke overvejelser, der ligger bag empiriindsamlingen, hvordan indsamlingen er foretaget, samt forholde sig kritisk til processen og hvordan denne proces og den endelige empiri har indflydelse på specialets konklusioner. Specialets problemformulering tager udgangspunkt i verdensmålene og Globalt Fokus' iagttagelse af verdensmålene, hvorfor kapitlet indledes med en introduktion til organisationen, som er det empiriske udgangspunkt for delanalyse 2 og 3. Herefter vil der blive taget udgangspunkt i de forskellige typer af empiri, som anvendes i analysen, hvordan de er blevet til, og hvordan de påvirker specialets endelige form.

6.1 Globalt Fokus

Globalt Fokus arbejder med international udvikling, miljø og humanitære aktiviteter og beskæftiger sig med verdensmålene inden for en bred ramme (Globalt Fokus 2018a). De har i kraft af deres rolle som paraplyorganisation for i alt 76 medlemsorganisationer et overordnet strategisk blik på verdensmålene. Samtidig har de ikke en dagsorden, som omhandler en specifik sag, men arbejder med den overordnede dagsorden at sikre en mere retfærdig og bæredygtig verden. De formulerer selv deres fire hovedopgaver som (Globalt Fokus 2018a):

- 1) *Politisk interessevaretagelse*
- 2) *Implementering af FN's verdensmål for bæredygtig udvikling*
- 3) *Civilsamfundets nuværende og fremtidige rolle*
- 4) *Læring, udvikling og lederskab*

Denne opgaves empiriske fokus vil altovervejende ligge på hovedopgave nr. 2 om implementering af FN's verdensmål for bæredygtig udvikling, men denne oversigt giver et indtryk af, hvad det er for interessefelter, Globalt Fokus bevæger sig i, som også har indflydelse på den måde, de tilgår verdensmålene. Globalt Fokus arbejder på det politiske niveau, hvor de forsøger at øge deres medlemsorganisationers indflydelse og varetage deres interesser, når der træffes politiske beslutninger. Dette gør de blandt andet gennem udgivelser af rapporter, hvor de informerer om deres medlemsorganisationers arbejde med verdensmålene. Eksempler på sådanne rapporter er *Civilsamfundets arbejde med verdensmålene* og *Skyggerapport for implementering af verdensmålene* (Globalt Fokus 2018c; Globalt Fokus 2018d).

Samtidig har de også fokus på at inddrage civilsamfundet, så denne gruppe får viden om og et forhold til verdensmålene. Globalt Fokus afholder arrangementer og events omkring verdensmålene, typisk i samarbejde med andre organisationer, for at inddrage civilbefolkningen i verdensmålene. De har således en ambition om at sætte danskerne i forbindelse med verdensmålene. Særligt denne ambition i forbindelse med begivenhederne *Historier om Verdensmålene* er interessant, når problemformuleringen fokuserer på verdensmålene som social bevægelse og den påvirkningskraft, dette har på organisationen. Analysens empiriske grundlag består af flere forskellige tilgange til Globalt Fokus i form af interview, documentsøgning og deltagende observation, som vil blive uddybet i følgende afsnit.

6.2 Interview

Interviews kan bidrage med mange forskellige typer af viden, men bliver ofte brugt til at undersøge, hvordan en interviewperson forholder sig til et emne eller til at få viden om denne persons verdensopfattelse (Kvale 2007:4). Et interview kan være med til at løfte sløret for komplekse dynamikker, der fungerer i det undersøgte felt (Staunæs & Søndergaard 2005:54).

I tråd med en interaktionistisk undersøgelsesmetode bliver interviewmaterialet formet i fællesskab mellem interviewpersonen og interviewer (Järvinen 2005:29). Med udgangspunkt i Goffman, der betragter selvet ”*som en proces til stadig forhandling og virkeliggørelse gennem interaktion*” (Goffman i Järvinen 2005:29), er der altså ikke nogen sandhed eller essens i interviewpersonen, som interviewer kan nå ind til. Outputtet er nærmere en sandhed produceret i fællesskab mellem interviewperson og interviewer.

Det i analysen anvendte interview med en politisk medarbejder fra Globalt Fokus blev sammen med begivenhederne *Historier om Verdensmålene* afsættet for resten af den empiriske indsamling, og interviewet blev en stor del af afsættet for min interesse og endelige valg af Globalt Fokus som centrum for undersøgelsen af verdensmålene.

Jeg startede imidlertid min undersøgelse af verdensmålene med en generel undren over, hvordan der blev arbejdet med verdensmålene, og hvorfor de mon havde fået så meget medvind. Derfor indledte jeg min undersøgelse og empiriindsamling med at søge interviewpersoner, der gennem deres arbejde er i berøring med verdensmålene. Dette gjorde jeg for at få en ide om, hvad der rørte sig inden for feltet og måske finde ind til, hvad jeg kunne undersøge, der ville give mig svar på,

hvordan man kan forstå og dermed arbejde videre med verdensmålene. Her fandt jeg frem til den politiske medarbejder fra Globalt Fokus som en af flere interviewpersoner.

Min undren var på det tidspunkt i processen ikke specificeret yderligere end ønsket om at ville undersøge, hvordan nogle af de fagfolk, som arbejder med verdensmålene, forholder sig til disse. Jeg var på det tidspunkt i min egen proces interesseret i at finde ud af, om der fandtes en kritisk stillingtagen til verdensmålene, eller om dette paradigmeskifte, som verdensmålene hævder at være en del af, blev godtaget af dem, som rent faktisk skal implementere og arbejde med dem.

Jeg foretog således interviews med seks forskellige fagpersoner, som dannede grundlag for min viden om feltet, og som var med til at danne grundlag for det endelige problemfelt. Mit formål med interviewene var også at nå ind til, om der mellem mine interviewpersoner fandtes kritik over for verdensmålene. Derfor spurgte jeg ind til dette på forskellige måder: Har du mødt modstand mod verdensmålene i din egen organisation? I omverdenen? Hvad synes du om regeringens handlingsplan, som lægger linjerne for Danmark? Og endeligt spurgte jeg til opfyldelsen af verdensmålene. Dette for at nå ind til en forståelse af årsagerne til at arbejde med verdensmålene. Bruges de som branding? Anvendes de, fordi ”alle andre” gør det? Interviewene blev alle udført ud fra samme interviewguide, som skulle afdække nogle generelle tendenser omkring fagpersonernes arbejde med verdensmålene (se bilag 2 for interviewguide). Nedenfor ses en oversigt over de 6 organisationer, hvorfra jeg interviewede repræsentanter.

Organisation	Om
Afrika Kontakt	Solidaritetsbevægelse, der arbejder for grundlæggende politiske forandringer og et opgør med den globale ulighed.
Carve Consulting	Arbejder med rådgivning af virksomheder i CSR, herunder rapportering og implementering af verdensmålene.
Globalt Fokus	Paraplyorganisation for civilsamfundsorganisationer i Danmark.
Mellemfolkeligt Samvirke	En del af den globale NGO Action Aid, der strategisk arbejder med verdensmålene i deres organisation.
Verdens Bedste Nyheder	Uafhængigt medie, der tager udgangspunkt i verdensmålene i deres nyhedsformidling.
Virksomhedsforum for Socialt Ansvar	Forhenværende rådgivende organ for beskæftigelsesministeren. Forummet bestod af danske erhvervsledere.

De 6 interviews bidrog til en større forståelse af feltet og til en erkendelse af, at der var meget lidt kritik af verdensmålene at spore. Denne manglende kritiske vinkel gjorde, at jeg måtte finde en anden og mere præcis vinkel på mit problemfelt. Her var særligt interviewet med Globalt Fokus interessant, fordi der var stort fokus på at inddrage mange aktører i arbejdet, og de arbejdede samtidig med at inddrage civilsamfundet, hvilket skilte dem ud fra nogle af de andre organisationer. Denne høje grad af integration af verdensmålene og den måde, hvorpå der i interviewet ikke virkede til at være grænser for, hvordan der kunne arbejdes med verdensmålene, vækkede min interesse for at undersøge netop, hvad denne grænseløse iagttagelse kunne føre til.

Med valget af Globalt Fokus nåede jeg frem til en erkendelse af, at jeg var nødt til at indskrænke det empiriske omfang af specialet, hvis jeg ville udleve ambitionen om at nå ned i det konkrete arbejde med verdensmålene, som jeg mener, kan være med til at afdække nogle nye områder af verdensmålene. Derfor endte mit fokus på sociale bevægelser og Globalt Fokus som det empiriske grundlag for den videre analyse, og jeg vurderede samtidig, at interviewet med Globalt Fokus kunne anvendes til at undersøge problemstillingen nærmere, til trods for at det var foretaget på et tidligt tidspunkt i processen og ud fra en anelse andre præmisser. Det transskriberede interview foretaget med Globalt Fokus findes i bilag 3, og uddrag fra det vil blive anvendt i analyse 2.

6.3 Dokumentsøgning

Efter at have lagt mig fast på Globalt Fokus som organisation blev det også nødvendigt at finde frem til mere viden om organisationen samt at tilgå deres kommunikation om verdensmålene. Dokumenter og dokumentsøgning er en central måde at opnå viden om en organisation, da de ofte spiller en helt central rolle i organisationers arbejde. Et dokument skal i denne sammenhæng forstås som et materiale, der *”henter betydning fra en række eksterne forhold, der kendetegner dokumentets produktionsproces og den efterfølgende konsumptionsproces”* (Mik-Meyer 2005:194). Dette betyder altså, at jeg som analytiker forholder mig åbent overfor, at dokumentet ikke har en iboende betydning eller sandhed, som jeg kan nå frem til. I stedet må jeg forholde mig til dokumentet som et produkt af dets omverden, både når det produceres af organisationen og konsumeres af læseren. Jeg er, som læser af dokumentet, i høj grad også med til at skabe meningen af dokumentet (Mik-Meyer 2005).

Ved dokumentanalyse undgår man *reaktivitet*, hvilket vil sige at analysegenstanden ”reagerer” på at blive analyseret, som man for eksempel oplever ved deltagende observation eller interviews, mens

der blandt udfordringerne ved denne type empiri ligger, at man må forholde sig til et stykke empiri, som er produceret med et andet formål end at blive en del af indeværende analyse. Derfor må man forholde sig til, i hvilken kontekst det er, før man begynder at tolke på det (Dahler-Larsen 2005:236).

Jeg har forholdt mig til Globalt Fokus' hjemmeside og det materiale, som findes her. Endvidere har jeg haft særligt fokus på flere af deres rapporter, som min interviewperson også omtalte under interviewet. Udvælgelsen er således en række valg, som jeg har foretaget i tilknytning til min problemstilling, og en sådan udvælgelse vil altid være en partikulær konstruktionsproces foretaget af den enkelte forsker (Justesen 2005:219). Dog mener jeg, at jeg gennem en grundig undersøgelse og en bred inddragelse af empiri fra Globalt Fokus er kommet godt omkring organisationen. Analysen anvender et repræsentativt udsnit af deres kommunikation, mens der bag de udvalgte ligger en større undersøgelse og bredere forståelse af sammenhængen.

Derudover inddrager Analyse 1, som iagttager verdensmålenes selviagttagelse, materiale fra verdensmålenes egen hjemmeside samt rapporten, der udgør grundlaget for verdensmålene og deres dagsorden. De endelige dokumenter, som er anvendt i analysen, findes i oversigten nedenfor.

Dokumentnavn	Dokumenttype	Afsender	Indhold
Transforming our world: The 2030-agenda for sustainable development	Rapport	FN 2015 (verdensmålene)	FN's officielle rapport om verdensmålene
Global Goals	Hjemmesidetekst	FN 2018 (verdensmålene)	Den officielle hjemmeside for verdensmålene
Civilsamfundets arbejde med verdensmålene	Rapport	Globalt Fokus 2018	Undersøgelse af en række medlemsorganisationers forpligtelse til verdensmålene
Implementering af FN's verdensmål for bæredygtig udvikling	Hjemmesidetekst	Globalt Fokus 2018	Landing page og overordnet præsentation af Globalt Fokus' arbejde med verdensmålene
Verdensmålenes Telt - En tværsektoriel platform for vor tids vigtigste aftale	Hjemmesidetekst	Globalt Fokus 2018	Præsentation af initiativet <i>Verdensmålenes Telt</i> , der foregik på Folkemødet 2018

6.4 Deltagende observation

En del af mit empiriske arbejde har været deltagende observation af de begivenheder, som Globalt Fokus har sat i verden på baggrund af verdensmålene. Disse begivenheder er grundlaget for at aktivere befolkningen og udbrede danskernes kendskab til verdensmålene, som Globalt Fokus har som et af deres mål. Som et led i at undersøge verdensmålene som social bevægelse er aktiveringen af civilsamfundet en vigtig del.

Observationen har ikke til hensigt at producere sand viden om den iagttagede begivenhed og adskiller sig dermed fra naturalistisk etnografi, hvor man har til formål at analysere det observerede, som det virkelig er (Järvinen og Mik-Meyer 2005:98). I stedet forholder jeg mig åbent til, at jeg som deltager på begivenheden er med til at producere virkeligheden, ligesom jeg er det, når jeg senere udfører analysen. Derfor tjener observationerne, og den analyse de danner grundlag for, heller ikke til at fortælle sandheden om verdensmålene. De repræsenterer i stedet en anden form for kommunikation, som ikke tidsligt er adskilt fra en handlen. Dermed kan denne type af empiri bidrage med andre vinkler end dokumenter og interview, hvor kommunikationen i højere grad udtrykkes intentionelt og fremtidsrettet.

Jeg deltager med mine observationer af *Historier om Verdensmålene* en *insiderposition* på lige fod med de andre deltagere. Dog holder jeg det ikke hemmeligt, at jeg indsamler empiri. Jeg risikerer derfor re-aktivitet, hvor mine omgivelser reagerer på, at jeg observerer dem. Jeg arbejder med ustruktureret observation, hvor jeg lader iagttagelserne lede, og noterer, hvad jeg ser. Fordelen ved observation er, at jeg får direkte adgang til data, uden at nogen bearbejder det for mig.

Mine observationer er altså som beskrevet udført ved deltagelse i to arrangementer i Globalt Fokus' begivenhedsrække kaldet: *Historier om Verdensmålene*. Arrangementerne afholdes i samarbejde mellem Globalt Fokus, Nyt Europa og Magasinet 360 i løbet af hele 2018. Det, at jeg kun har observeret to af i alt 17 begivenheder, giver analysens konklusion karakter af ikke at være fuldstændig repræsentativ. Havde jeg observeret og inddraget flere begivenheder i analysen, kunne det have tilføjet en højere grad af generaliserbarhed og givet mig endnu større indsigt i begivenhederne. Jeg vurderer dog to begivenheder til at være tilstrækkeligt for specialets ambition om at undersøge verdensmålene mere konkret.

Under arrangementerne skrev jeg løse feltnoter i hånden, som jeg efterfølgende forfattede til et samlet dokument på computeren (se bilag 4). Disse noter er fortsat i en noteform på sætningsniveau og stykvist sammensatte med de observationer, jeg under observationen fandt vigtige. De skal derfor ikke forstås som et dokument, der kan læses selvstændigt, men som en måde for mig at huske og vende tilbage til mine observationer på. Dokumentet bruges dog til at trække på forståelsen, og der drages enkelte direkte eksempler fra det i analyse 3. Nedenfor følger en oversigt over de observerede begivenheder.

Navn på begivenhed	Dato og sted
<i>Historier om Verdensmålene</i> Verdensmål 5: Ligestilling mellem kønnene	5. april, 2018 RUST, København
<i>Historier om Verdensmålene</i> Verdensmål 10: Mindre ulighed	23. august, 2018 Sydbank, København

6.5 Kritik

Empiriindsamlingen og det endelige empiriske udgangspunkt er af afgørende betydning for specialet. Problemfeltet udfoldes som resultat af det empiriske grundlag, og empirien er dermed afgørende for, hvordan det er muligt at besvare dette. Det er vigtigt, at man i analysen forholder sig kritisk til sin empiri og til, hvad det er, man analyserer. En af de store udfordringer i dette speciale har således været, at empiriindsamlingen er foregået løbende, samtidig med at specialet og den endelige problemstilling har taget form, og at dette først er kommet til sin endelige form relativt sent i processen. Det vil sige, at jeg ikke på alle stadier af empiriindsamlingen har haft den samme problemformulering at arbejde ud fra, og det har haft en række konsekvenser. Det ville således have været en fordel fra starten at skabe mere præcise forudsætninger for indsamlingen af empirien.

Jeg har som et resultat af processen ikke kunne anvende al min indsamlede empiri. Interviewene er et godt eksempel herpå. Faktisk er kun en mindre del af min indsamlede empiri anvendt i opgaven. Dette bør dog ikke have direkte betydning for analysens udfald, og det har således også været en fordel for min forståelse af det samlede felt, at jeg har haft yderligere viden om emnet. Kritisk kan man sige, at ressourcerne brugt på at indsamle empiri, som ikke anvendes i opgaven, kunne have været brugt anderledes. For eksempel kunne det have været interessant at interviewe nogle af deltagerne på de observerede begivenheder efterfølgende for at opnå en større indsigt i deres oplevelser og erfaringer fra begivenhederne, samt hvorvidt og hvordan begivenhederne kan have skabt en social bevægelse blandt deltagerne.

Endvidere gør jeg mig overvejelser om, hvorvidt den endelige problemstilling, hvor jeg sætter verdensmålene op overfor sociale bevægelser, ville kunne vises tydeligere fra en helt anden organisation end Globalt Fokus.

Empirien har løbende skulle tilpasses den ændrede problemformulering, hvilket har givet udfordringer i at finde nok empiri, blandt det indsamlede, som rent faktisk medvirker til at besvare min problemformulering. Dette forsøger jeg dog at komme omkring ved at undersøge Globalt Fokus fra en række forskellige typer af empiri, der samtidig har medvirket til at indsnævre specialets fokus til begivenhederne *Historier om Verdensmålene*.

7. ANALYSEN

Analysen har til formål at besvare problemformuleringen: *Hvordan kan verdensmålene iagttages som social bevægelse, og hvorvidt og hvordan skabes organisationen Globalt Fokus som en social bevægelse gennem deres iagttagelse af verdensmålene?* Besvarelsen af problemformuleringen vil, som introduceret i problemfeltet, bestå af tre analyser. De har hver især til formål at indtage forskellige iagttagelsespositioner af verdensmålene som social bevægelse for i sidste ende at konkludere på, hvordan verdensmålene har indflydelse på Globalt Fokus.

Analyse 1 vil være en undersøgelse af, hvordan man kan tale om verdensmålene som en social bevægelse. Det er nødvendigt at undersøge, hvordan verdensmålene er en social bevægelse, og hvad der måske adskiller dem fra en konventionel forståelse af sociale bevægelser for på en meningsfuld måde at kunne undersøge dette i relation til Globalt Fokus.

Jeg vil derefter i analyse 2 gennem en semantisk analyse af Globalt Fokus' kommunikation om verdensmålene undersøge, hvorvidt og hvordan Globalt Fokus' iagttagelse af verdensmålene kan siges at gøre dem til en social bevægelse.

Disse to analyser lægger op til en præsentation af nye rationaler for bæredygtig udvikling, som tjener som en ramme for den efterfølgende analyse 3, som undersøger to udvalgte begivenheder, der er med til at konkretisere, hvordan organisationen Globalt Fokus udfolder sig som social bevægelse. Gennem observationer fra disse begivenheder vil analysen undersøge, hvorvidt den faktiske sociale bevægelse kan siges at blive til.

8. ANALYSE 1: EN NY TYPE SOCIAL BEVÆGELSE

Den følgende analyse vil undersøge verdensmålenes egen påstand om at være en social bevægelse.

Citatet: *"Welcome to join the movement"* (Global Goals 2018), og andre udtalte karaktertræk ved verdensmålene nævnt i indledningen, danner grundlag for en sådan undersøgelse.

Problemformuleringen spørger således til, hvorvidt og hvordan verdensmålene kan iagttages som en social bevægelse. Analysen vil gennem anvendelse af systemteorien præsenteret i teoriafsnittet, og med særligt fokus på systemers afgrænsning til deres omverden, give blik for, hvorvidt og hvordan verdensmålene flytter på disse grænser for den sociale bevægelse.

8.1 Den sociale bevægelse

Sociale bevægelser er i en konventionel forstand ikke et entydigt defineret fænomen, og der findes et stort akademisk felt, der arbejder med sociale bevægelser på forskellig vis (se fx Hardt & Negri 2017; Della Porta & Mario 2011). En undersøgelse af eksisterende viden om sociale bevægelser kan derfor hurtigt i sig selv udgøre nok materiale til en hel afhandling. Da dette speciale har et andet formål, nemlig at undersøge verdensmålenes potentiale som social bevægelse, er der derfor truffet et valg om primært at anvende Lasse Lindekilde og Thomas Olesens definitioner på sociale bevægelser i bogen: *Politisk protest, aktivisme og sociale bevægelser* (2015). Forfatterernes ambition med denne bog har været at skabe et introduktionsværk til fænomenerne: politiske protester, aktivisme og sociale bevægelser med udgangspunkt i en dansk kontekst (Lindekilde & Olesen 2015:9). Jeg finder denne ambition tilfredsstillende for mit udgangspunkt om at anvende en generisk, men dog nutidig og kontekstspecifik definition.

Sociale bevægelser er i sig selv en social konstruktion, fordi de typisk er processuelle og udfolder sig over tid og på den måde ikke kan reduceres til et klart afgrænset observerbart fænomen (Lindekilde & Olesen 2015:42). Alligevel findes der en række kendetegn, som er med til at definere den sociale bevægelse og afgrænse den fra sin omverden, som denne analyse vil benytte sig af. En social bevægelse kan defineres som:

"En kollektiv og koordineret handlen med en vis udstrækning over tid, der udgøres af en flerhed af konkrete og netværksrelaterede aktører, udtrykker sig gennem politisk protest, har politiske mål og bygger på en grad af fælles identitet" (Lindekilde & Olesen 2015:42).

Analysen vil bruge denne definition som afsæt for forståelsen af sociale bevægelser. Endvidere vil analysen også hæfte sig ved forståelsen af den politiske protest, som ifølge ovenstående definition er den sociale bevægelses udtryksform. Den politiske protest er: *"Et ønske/krav om forandring/status quo, som benytter et ikke konventionelt politisk handlings-repertoire, rettet mod et autoritetssystem"* (Lindekilde & Olesen 2015:32). Ud fra disse to definitioner opstilles hermed tre kendetegn for den sociale bevægelse, som jeg vil tage som udgangspunkt for følgende analyse. De følgende tre afsnit vil derfor hver især behandle verdensmålene ud fra en undersøgelse af deres relation til at være:

- 1) *Et krav om forandring/status quo*
- 2) *Et ukonventionelt politisk handlingsrepertoire udgjort af en kollektiv handlen*
- 3) *Modstanden mod et autoritetssystem med en fælles identitet omkring kravet*

8.1.1 Kravet om forandring/status quo

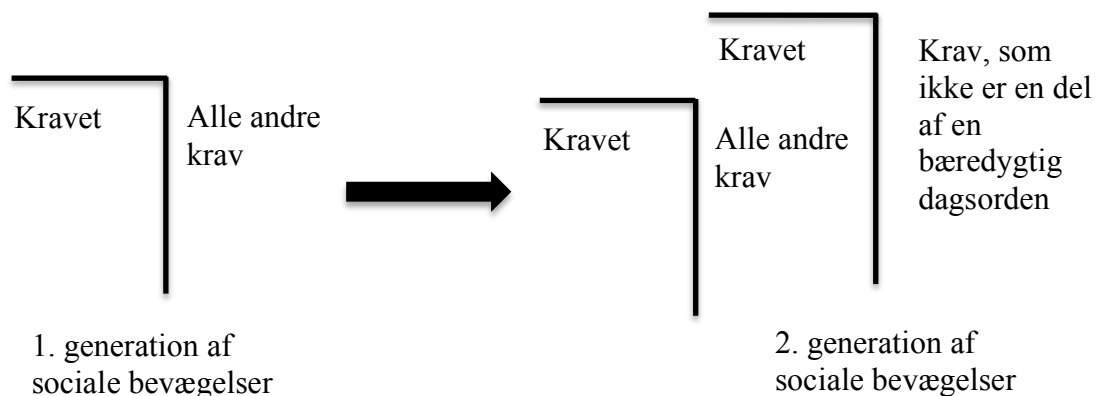
Det er gennem det politiske mål og kravet om forandring/status quo, at den sociale bevægelse finder sin eksistens. Kravet kan også karakteriseres som den sag, den sociale bevægelse er bygget op omkring. Det har således afgørende betydning for, hvordan den sociale bevægelse afgrænser sig fra sin omverden. Denne pointe illustreres bedst gennem nogle empiriske eksempler på velkendte sociale bevægelser: Kvindebevægelsen, Miljøbevægelsen, Den Amerikanske Borgerrettighedsbevægelse og Anti-Apartheidbevægelsen, der alle er opstået omkring en koordineret politisk protest og med et krav om forandring (Lindekilde & Olesen 2015:42). Eksemplerne viser, hvor komplekse sociale bevægelser kan være både i dagsorden og sammenkædede krav. Dette ændrer dog ikke ved, at netop kravet er med til at afgrænse den sociale bevægelse fra dens omverden. For eksempel er Anti-Apartheidbevægelsen således en afgrænset enhed på grund af deres kamp mod apartheidsystemet i Sydafrika til forskel fra for eksempel Kvindebevægelsens afgrænsede krav om lige rettigheder mellem kønnene.

Verdensmålene fremstår imidlertid som en langt bredere dagsorden, spreder sig over 17 mål og kalder sig selv en universel dagsorden: *"We are announcing today 17 Sustainable Development Goals with 169 associated targets, which are integrated and indivisible"* (FN 2015:9). Her er altså ikke tale om ét krav, som ekskluderer alle andre krav fra den specifikke bevægelse, men i stedet om en universel dagsorden. Heraf forstås, at verdensmålene skal løse en lang række af verdens udfordringer. Det udtrykkes, hvordan verdensmålene samler tre dimensioner, som tilsammen udgør

bæredygtig udvikling: “*They are integrated and indivisible and balance the three dimensions of sustainable development: the economic, social and environmental*” (FN 2015:5). Dagsordenen er altså en bæredygtig udviklingsdagsorden, som kan indeholde en lang række krav.

Ved en gennemgang af ovenstående empiriske eksempler på sociale bevægelser, bemærker man, at deres sager alle ligger indlejret i verdensmålenes dagsorden, som spreder sig over 17 mål. Der sker således i verdensmålenes samlende dagsorden en inklusion af mange tidligere partikulære sager: Kvindebevægelsens krav om lige rettigheder kønnene imellem findes meget direkte i verdensmål nr. 5, *Ligestilling mellem kønnene*. Miljøbevægelsens krav om mere hensyntagen til miljøet i industrien og mindre forurening af naturen er indlejret i en lang række af verdensmålene, herunder måske særligt verdensmål nr. 13, *Klimaindsats*. Den Amerikanske Borgerrettighedsbevægelse og Anti-Apartheidbevægelsens krav om lige rettigheder for alle mennesker kan iagttages direkte i mål nr. 10, *Mindre ulighed* (FN 2015). Det, som adskiller verdensmålene, er altså sammenkædningen af de 17 mål under én samlet dagsorden, der fremstår som et samlet krav om bæredygtig udvikling. Tilbage står omverden bestående af krav, der kan karakteriseres som ikke-bæredygtige. Verdensmålene iagttager sig selv som en dagsorden, hvor alle krav er inter-dependente og uadskillelige. De skal og kan kun løses sammenhængende.

Sætter vi verdensmålene op overfor den sociale bevægelse, tegner verdensmålene altså en ny form for social bevægelse. Denne form er i modsætning til den klassiske sociale bevægelse ikke afgrænset ved ét krav, som gennem forskelle til andre krav adskiller sig fra omverdenen. Verdensmålenes krav er universelle og samler en lang række tidligere adskilte sager under sig. Verdensmålene markerer både den sociale bevægelses markering af ét partikulært krav og dets yderside, som består af alle andre krav. Dermed opstår verdensmålene som 2. generation af sociale bevægelser, der opererer med dette re-entry af sin egen yderside som en del af systemet (Andersen 1999:113). Der begynder at danne sig et billede af, at verdensmålene som social bevægelse i nogen grad adskiller sig fra forståelsen af konventionelle sociale bevægelser. For sprogligt at adskille de to typer af sociale bevægelser kaldes de klassiske sociale bevægelser for 1. generation af sociale bevægelser, mens verdensmålene kaldes for 2. generation af sociale bevægelser. Denne udvikling er illustreret nedenfor.

8.1.2 Handlingsrepertoiret

Første generation af sociale bevægelser benytter, som beskrevet ovenfor, et ikke konventionelt politisk handlingsrepertoire udgjort af en kollektiv handlen. Et konventionelt politisk handlingsrepertoire vil sige handlinger tilhørende det konventionelle politiske system, såsom stemmeafgivelse, lobbyarbejde og deltagelse i det institutionaliserede politiske system. Dette handlingsrepertoire indeholder alt, hvad der finder sted uden for det etablerede, formelle politiske system (Lindekilde & Olesen 2015:33).

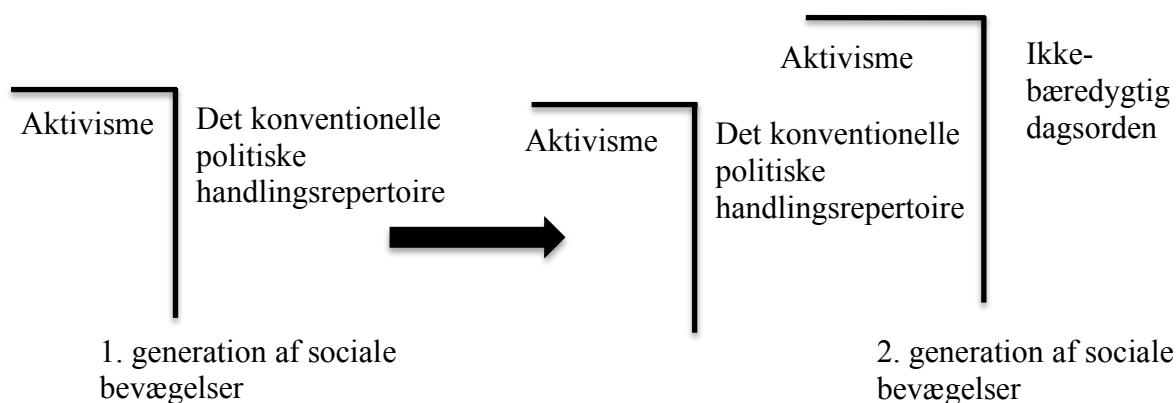
Man kan indfange sociale bevægelsers handlingsrepertoire under termen *aktivisme* (Lindekilde & Olesen 2015:37). En beslutning om at deltage i aktivisme er individuel, og alle personer, der befinder sig under samme omstændigheder, fx undertrykkelse, vælger ikke nødvendigvis at deltage i en social bevægelse. Afgørelsen bliver afgjort af en afvejning mellem risici og mulig vinding ved deltagelse. Det betyder, at der gennem aktivismen skabes en fælles handlen, som drager individer, der finder kravet vigtigt nok, sammen. Når man taler om aktivisme, er der ikke tale om et enten-eller-begreb, men snarere om et mere-eller-mindre-begreb, hvor man kan være aktivistisk i større eller mindre grad. Den enkelte støtter sagen ud fra troen på den. Dette skaber identifikation til sagen, som i sidste ende kan generere mere aktivisme (Lindekilde & Olesen 2015:39). Aktivismens handlingsrepertoire indeholder en lang række handlinger, der spænder vidt i engagement fra aktivistens side. Det kan således være alt fra at trykke *synes godt om* på Facebook, til en koordineret, offentlig demonstration, der samler tusinder af demonstranter på gaden. Aktivisme kan også være donation af penge, tid, moralsk støtte og ekspertise (Lindekilde & Olesen 2015:37).

Verdensmålene opererer ligeledes med en form for aktivisme. De søger støtte fra individet og forsøger at få alle til at handle direkte på målene og deres dagsorden. Under overskriften ”Get

involved” (Global Goals 2018) på verdensmålenes hjemmeside finder man således temaerne: *”Spread the word, Support us, Stay updated*” (Global Goals 2018). Her lægges der vægt på aktivering af alle mennesker, som kan gå ind i bevægelsen og arbejde med målene uden om klassisk politisk handlingsrepertoire, men aktiv gennem deltagelse.

Samtidig opererer verdensmålene også gennem det konventionelle politiske handlingsrepertoire. De er vedtaget politisk og er dermed blevet en del af det politiske system, hvor magthavere i de enkelte lande skal lave politiske handlingsplaner for målene. Dette ser vi i Danmark med eksempelvis regeringens handlingsplan og rapporteringskrav til NGO’er og virksomheder på verdensmålene (Regeringen 2017). Verdensmålene bliver altså en del af de politiske strukturer, som har magten til at pålægge os reglementer og grænser for handlen. Disse strukturer opererer på et andet niveau i samfundet end aktivisme. Aktivisme handler gennem det enkelte individs afvejning af sagens vigtighed eller dennes identifikation med målene, mens det politiske handlingsrepertoire i stedet består af nogle strukturer, som civilsamfundet kan pålægges at handle på.

Målene er altså forbundet med politiske processer, og mange af aktiviteterne bliver politisk monitoreret. Som ved afgrænsningen af kravet, ser vi også her verdensmålene som 2. generation af den sociale bevægelse. Denne bevægelse indeholder både aktivismen og det konventionelle politiske handlingsrepertoire og er i stand til at handle på disse. Som social bevægelse er verdensmålene altså i højere grad også integreret i det politiske system. Nedenstående figur illustrerer det re-entry, som 2. generation af den sociale bevægelse opererer med.

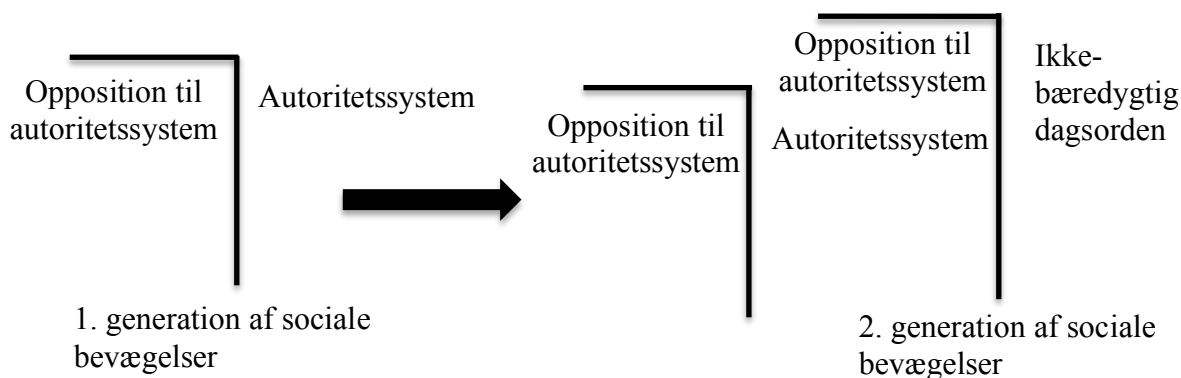

8.1.3 Autoritetssystemet

Dette afsnit vil behandle verdensmålenes relation til, hvordan 1. generation af sociale bevægelser er rettet mod et autoritetssystem, men med en fælles identitet omkring kravet. Ser vi nærmere på, hvordan sociale bevægelser afgrænser sig fra deres omverden, sker dette altså via en protest mod et *autoritetssystem* (Lindekilde & Olesen 2015:32). Sociale bevægelser er afgrænset fra deres omverden gennem en konsensus inden for den sociale bevægelse om at være imod et givet autoritetssystem. Omverdenen er således det autoritetssystem, som protesten eller kravet er rettet mod. Der er forskellige empiriske eksempler på, hvad denne omverden kan være udgjort af. Anti-Apartheidbevægelsen kæmpede mod en konkret regering i Sydafrika, som handlede som autoritetssystem. Denne regering havde direkte lovgivende og dømmende magt over aktivisterne i bevægelsen. Andre eksempler som Miljøbevægelsen, kæmper ikke mod én regering eller virksomhed, men i stedet mod et autoritetssystem bestående af de aktører, som ikke lever op til det ansvar overfor miljøet, som bevægelsen mener, de bør. Uanset omfanget af disse autoritetssystemer er der dog tale om systemer, der har magt og indflydelse nok til at udgøre en trussel mod det krav, som bevægelsen har stillet.

Verdensmålene er umiddelbart ikke afgrænset fra deres omverden gennem et skel til det politiske autoritetssystem. Som nævnt i forrige afsnit er de i høj grad selv en del af dette autoritetssystem. De er vedtaget i FN af verdens regeringer, som har magten til at lovgive og pålægge andre institutioner visse tiltag under deres agenda. Det er en del af verdensmålenes grundlag, at alle skal være en del af denne sag: *"Guided by the goals, it is now up to all of us; Governments, businesses, civil society and the general public to work together to build a better future for everyone"* (Global Goals 2018). Ingen er således uden for relevans i verdensmålenes iagttagelse: *"All countries and all stakeholders, acting in collaborative partnership, will implement this plan"* (FN 2015:5).

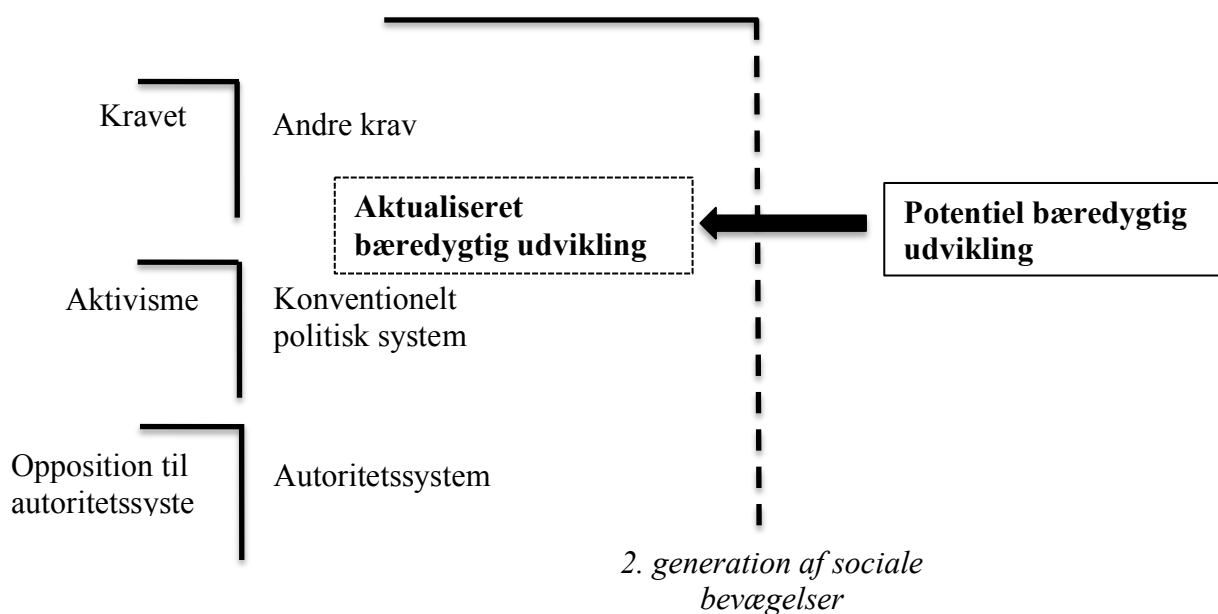
Verdensmålene er i kraft af deres bæredygtige dagsorden i opposition til et herskende autoritetssystem, som i mange år ikke i høj nok grad har handlet bæredygtigt. Dette, kan man argumentere for, er årsagen til, at verdensmålene overhovedet er opstået som en nødvendighed. Samtidig er verdensmålene vedtaget og støttet af det selvsamme autoritetssystem, som det står i opposition til. Verdensmålene opererer altså også her med 1. generation af sociale bevægelser og deres omverden, når de vil inkludere alle under sagen inklusiv det autoritetssystem, som de står i modsætning til. Som vi har set i de andre afsnit, er det, som afgrænser verdensmålene fra deres omverden, en skelnen mellem bæredygtig dagsorden og ikke-bæredygtig dagsorden.

8.1.4 2. generation af sociale bevægelser

Som et resultat af ovenstående tegner der sig et billede af verdensmålene som 2. generation af sociale bevægelser. Denne 2. generation opererer med en inklusion af en række af de elementer, som 1. generation af sociale bevægelser har afgrænset sig fra. Verdensmålene opererer med bæredygtig udvikling som deres måde at afgrænse sig til omverdenen på, men der findes i deres kommunikation ikke nogen klar indikation af, hvor deres grænse til omverdenen går, og derfor bliver det muligt for dem at inkludere flere krav, flere aktører og flere typer af handling, hvis dette kan skabe eller støtte bæredygtig udvikling.

Anden generation af sociale bevægelser bliver potentialitetsafsøgende i den forstand, at de ikke lukker sig omkring én aktualisering af verdensmålene, men hele tiden står åbne for flere perspektiver. Potentialitetsprincippet bygger på ideen om, at noget altid kan blive *mere* og *bedre*. Det grunder i en form for antagonisme mellem aktualiteten og en idealiseret potentialitet (Pors 2012). Dette skaber altså 2. generation af sociale bevægelser, som hele tiden forsøger at udvide området for bæredygtig udvikling ved at idealisere potentialiteten og dermed trække nye aspekter ind som en del af bevægelsens inderside. Denne samlede forståelse af 2. generation af sociale bevægelser er illustreret nedenfor.

8.2 Delkonklusion

Analysen undersøgte verdensmålene som social bevægelse, og hvordan de rammesætter en særlig type af 2. generations sociale bevægelser. 2. generation er kendetegnet ved at rumme både 1. generations sociale bevægelsers inderside og omverden, og 1. generations sociale bevægelsers rammer sprænges af verdensmålene. Verdensmålene begrænser sig ikke til ét afgrænset krav, men indeholder en lang række krav, der muligvis i traditionel forstand er af forskelligartet karakter, men som bindes sammen ved at være en del af en bæredygtig udviklingsdagsorden. Verdensmålene indeholder således både krav om lige rettigheder mellem kønnene, lighed i verden og krav om mere fokus på klimaforandringer. 2. generation af sociale bevægelser arbejder endvidere både via aktivisme og konventionelle politiske handlinger. De gør plads til individers handlinger og opfordrer til, at vi tager sagen i egen hånd og selv styrer dem i nye retninger. Samtidig er de en integreret del af det politiske system og er underlagt en række af de dertilhørende handlinger.

Endeligt er skellet mellem den sociale bevægelse og autoritetssystemet også nedbrudt, fordi verdensmålene insisterer på at skulle styres af alle i verden. På samme tid hævder de at være et opgør med autoritetssystemer, som ikke handler ud fra en bæredygtig dagsorden. Alt dette bindes sammen af ideen om bæredygtig udvikling, der kan holde kravene sammen. Verdensmålene arbejder med denne grænseløshed gennem en potentialitetssøgende adfærd, hvor de netop står åbne over for nye perspektiver i stedet for at lukke sig omkring en aktualisering.

9. ANALYSE 2: GLOBALT FOKUS OG 2. GENERATION AF SOCIALE BEVÆGELSER

Med forrige kapitels pointer om verdensmålene som 2. generation af sociale bevægelser og den potentialitet, der hermed trækkes på, vil denne analyse træde ind i en organisatorisk kontekst og undersøge organisationen Globalt Fokus. Analysen vil tjene det formål at sætte nogle af de ovenstående resultater i en empirinær kontekst og fremvise, hvordan verdensmålene som social bevægelse konkret påvirker deres omverden, når de indskrives i konteksten af en organisation.

Analysens iagttagelsespunkt er altså Globalt Fokus' iagttagelse af verdensmålene. Luhmanns semantiske analyse anvendes med fokus på de tre meningsdimensioner: sag, socialitet og tid. Den semantiske analyse har til formål at undersøge, hvordan Globalt Fokus skabes som organisation i deres egen iagttagelse af verdensmålene.

9.1 Sagsdimensionen

Sagsdimensionen undersøges for at få blik for de meningsfuldt kommunikerede temaer, der skabes omkring verdensmålene. Denne del af analysen vil vise, hvordan Globalt Fokus iagttager verdensmålene som begreb og vil dermed være med til at sætte de andre dimensioner i perspektiv.

9.1.1 En ny og samlet forståelse af bæredygtig udvikling

Når Globalt Fokus indskrifter verdensmålene i organisationen, følger der en ny forståelse af bæredygtighed med. I Globalt Fokus' kommunikation er der indikationer på, at verdensmålene forstås som et brud med eksisterende ordner og som en katalysator for nye forståelser af bæredygtighed:

”FN’s verdensmål for bæredygtig udvikling repræsenterer et paradigmeskifte fra et snævert fattigdomsorienteret fokus på udvikling, til et bredere fokus på både økonomisk, social og bæredygtig udvikling” (Globalt Fokus 2018e).

Forståelsen af bæredygtig udvikling har før verdensmålene altså været baseret på ét krav; udryddelse af fattigdom. Gennem verdensmålene er der lagt op til et bredere fokus. Her indskrifter Globalt Fokus samme inkluderende dagsorden, som vi så i analysen ovenfor, hvor de ikke begrænser sig til ét formuleret krav, men åbner for en horisont af bæredygtig udvikling. Dette efterlader dog samtidig en åbenhed omkring, hvad dette brede fokus indeholder og ikke mindst ekskluderer. Bæredygtig udvikling skal altså i kraft af verdensmålene rumme en større dagsorden.

Det ekspliciteres i interviewet med Globalt Fokus: *"Mit bud er, at de [verdensmålene] rykker hele forståelsen af bæredygtighed. Over mod at det er det, som folk tænker ud fra"* (Interview, Globalt Fokus 25. Maj 2018). Med denne iagttagelse af verdensmålene bliver bæredygtighed sat i centrum for fremtidig tænkning. Det understreges igen og igen, hvor stor og vigtig en dagsorden verdensmålene er for Globalt Fokus:

"Vi plejer at sige herinde, at 2030-dagsordnen er vores tids vigtigste aftale. [...] Den vigtigste forståelsesramme og den største forpligtelse vi har, og det er sådan set det, vi går ud fra hele tiden" (Interview, Globalt Fokus 25. Maj 2018).

Med ordet forståelsesramme indikeres det endvidere, at verdensmålene er én enhed, hvorigennem verden kan forstås. Globalt Fokus iagttager altså verdensmålene som denne samlede dagsorden, og ikke som en række adskilte værktøjer eller krav. Verdensmålene skaber således et nyt udgangspunkt for Globalt Fokus: *"Som globalt solidaritetsprojekt udgør verdensmålene en stor og vigtig vision, som skaber nye baner at spille på og åbner for nye roller for civilsamfundet"* (Globalt Fokus 2018c:4). Med verdensmålene er der altså åbnet for helt nye områder – ikke kun for Globalt Fokus, men for hele civilsamfundet.

Globalt Fokus sætter verdensmålene i centrum for al bæredygtig udvikling. Det har ikke kun stor betydning internt i organisationen, men i hele verden, hvor verdensmålene altså kan være med til at skabe en ny forståelse af bæredygtighed, som endvidere i sidste ende skal lede os til at tænke og handle mere bæredygtigt. Globalt Fokus opbygger med deres iagttagelse verdensmålene som et nyt paradigme, der skaber en udvidet ramme for forståelsen af bæredygtig udvikling. De tilskriver verdensmålene potentialitet gennem en konstant åbenhed omkring, hvad verdensmålene skal rumme.

Der åbnes for potentialitet gennem argumentet om, at en stor dagsorden kan indeholde meget mere potentialitet end en række adskilte partikulære krav (Pors 2012:62). Når kommunikationen centrerer om begreber såsom vision, forståelsesramme og solidaritetsprojekt, åbnes muligheden for, at der hele tiden kan tilføjes mere mening, fordi disse begreber ikke kalder på en aktualisering. Når Globalt Fokus iagttager verdensmålene, må potentialiteten altså også finde vej ind i organisationen.

9.1.2 Potentialitetsprojekt

I Globalt Fokus' kommunikation findes også direkte eksempler på deres iagttagelse af verdensmålenes potentialitet. Der peges gennem kommunikationen på, hvordan verdensmålene kan være med til at skabe forandringer. Forandringer, som ifølge Globalt Fokus, peger i retning af et brud med forståelsen af bæredygtighed:

"Civilsamfundet vil gerne tage sit ansvar, og derfor bliver det interessant at følge, hvordan vi i de kommende år arbejder med at tage verdensmålsdagsordnens transformative potentiale til os i form af nytænkning og udvikling af indsatser og partnerskaber"

(Globalt Fokus 2018c:4).

Verdensmålene markeres her gennem begrebet transformativt potentiale. Gennem verdensmålene skal der tænkes nyt og udvikles nye indsatser. Partnerskaberne bindes også til denne proces, hvor verdensmålene tilskrives en række udefinerbare kvaliteter, såsom nytænkning og udvikling af indsatser. Det transformative potentiale ender dog som et løst spor og siger ikke noget om, hvad det er potentiale til, eller på hvilken måde det er transformativt.

Markeringen af potentialitet findes flere steder i Globalt Fokus' kommunikation: *"Det betyder, at målene har potentiale til at blive den fælles hat, der samler forskellige medlemmer omkring fælles handlinger"* (Globalt Fokus 2018e). Igen er de begreber, der sættes i sammenhæng med verdensmålene, nogle, som åbner for flere perspektiver eller muligheder med verdensmålen, mens de ikke adskiller sig fra at være noget.

Som gennemgået i teorien, må enhver kommunikativ handling markere sin inderside, mens den tilskrives mening ud fra dens forskel til sin omverden. Når Globalt Fokus markerer verdensmålene gennem kommunikative handlinger, gør de det på en måde, så denne omverden ikke står klart afgrænset fra det markerede. I stedet kondenseres mening i begreber, som hele tiden holder muligheden for at inddrage noget fra omverdenen åben.

Dette afsnit viser, at verdensmålene som dagsorden har høj prioritet for Globalt Fokus og deres forståelse af bæredygtig udvikling. Samtidig ligger der i kommunikationen også en indikation om, at de endnu ikke har set dette potentiale fuldt udfoldet. Verdensmålene iagttages således som noget, der hele tiden er på vej til at blive noget andet. Endelig understreges betydningen af disse

potentialitetstemaer også, når Globalt Fokus-medarbejderen i interviewet understreger, hvordan verdensmålene fortsat er meget komplekse af forstå: *"Det er ekstremt komplekst. Det er et enormt komplekst paradigme. Og det tager enormt lang tid bare at få en nogenlunde ide om, hvad det er"* (Interview, Globalt Fokus 25. Maj 2018). Samtidig med at denne dagsorden inkluderes og prioriteres i organisationen, er der i Globalt Fokus også en erkendelse af, at der med verdensmålene også lukkes en del kompleksitet ind i organisationen.

Inklusionen af verdensmålene indskriver potentialitet i organisationen, da verdensmålene indeholder potentialet til at ændre forståelsen af bæredygtig udvikling og åbner for en masse nye måder for civilsamfundet at arbejde på. Iagttagelsen af verdensmålene resulterer dog også i en manglende aktualisering af denne potentialitet og dermed en afgræsning til omverdenen.

9.2 Socialdimensionen

Analysen vil gennem socialdimensionen undersøge, hvordan Globalt Fokus skaber socialitet omkring dem selv i deres iagttagelse af verdensmålene. Således undersøges det, hvem der gøres til en del af organisationen, og hvem der ekskluderes fra den.

9.2.1 Partnerskaber og samarbejde

I Globalt Fokus' kommunikation om verdensmålene former de deres egen rolle i forhold til omverdenen gennem nye samarbejder, partnerskaber og særlige fællesskaber. Globalt Fokus italesætter især partnerskaber som et vigtigt middel til at nå målene: *"For at opnå verdensmålene for bæredygtig udvikling er samarbejde og forpligtende partnerskaber en afgørende faktor"* (Globalt Fokus 2018c:28). Hvor samarbejde kan siges at være en flydende betegnelse, indikerer forpligtende partnerskaber, at organisationen må indgå i mere bindende relationer med andre organisationer (Andersen 2008:106).

Det er ikke grebet ud af luften, når Globalt Fokus vælger at lægge vægt på lige netop partnerskaber i deres arbejde med verdensmålene. Verdensmål nr. 17 lægger direkte op til partnerskabet med formuleringen: *"Styrk det globale partnerskab for bæredygtig udvikling, og øg midlerne til at nå målene"* (FN 2015:28). Partnerskaber er altså helt eksplicit i verdensmålene et mål i sig selv. Dette er med til at understrege, at alle aktører, der går ind i arbejdet med verdensmålene, gør det på en præmis omkring partnerskaber. Når Globalt Fokus indskriver partnerskabet i konteksten af verdensmålene, indskrives det også i deres iagttagelse af verdensmålenes potentiale for Globalt Fokus.

Partnerskaberne er i Globalt Fokus' iagttagelse med til at øge den samlede effekt af organisationernes arbejde og kan således tilføje mere effekt til verdensmålene: *"Med de nye verdensmålspartnerskaber er det intentionen at øge effekten af organisationernes indsats og at være med til at løse grundlæggende problemer, som verden står overfor"* (Globalt Fokus 2018c:30). I iagttagelsen af, at partnerskaber øger effekten af arbejdet, ligger en potentialitet indlejret, hvor partnerskabet åbner for en horisont af mulige effekter, der rækker ud over den enkelte organisations muligheder for at skabe effekt.

Kommunikationen peger på, at verdensmålene er katalysator for endnu mere samarbejde. En måde, hvorpå Globalt Fokus gennem verdensmålene åbner for omverdenen på, er ved at henvise til verdensmålene som et fælles sprog, der gør det muligt at kommunikere med omverdenen på en måde, som man ikke tidligere har været i stand til: *"Vi ser nu folk snakke sammen på tværs af sektorer, fordi vi har fået et fælles sprog"* (Interview, Globalt Fokus 25. Maj 2018). Det fælles sprog er med til at åbne organisationen over for omverdenen, fordi der i kraft af et fælles sprog skabes mere konsensus med andre organisationer. Når man indgår et partnerskab og taler det "samme sprog", så ligner organisationerne altså også hinanden mere. Grænsen til omverdenen sløres altså. Det ses også gennem Globalt Fokus' interesse i at inkludere så mange aktører som muligt i arbejdet med verdensmålene:

"Så vi har lagt en strategi der hedder: 1) Inkludere alle der ønsker at bidrage til at skubbe den her dagsorden, inklusiv vores egne medlemsorganisationer selvfølgelig. 2) Sørge for at der kommer nogle forskellige nedslag i løbet af et år, hvor man så kan mødes om det her" (Interview, Globalt Fokus 25. Maj 2018).

Citatet tydeliggør, hvordan der i Globalt Fokus' strategi ligger en intention om at inkludere flere og flere i fællesskabet omkring verdensmålene. Der er potentielt set tale om alle, som ønsker at bidrage, uden skelen til, hvad de ellers har af dagsordner. Det bliver tydeligt, hvordan Globalt Fokus i deres kommunikation har stort fokus på at inddrage omverdenen i deres aktiviteter omkring verdensmålene. Dette gøres gennem partnerskaber og fokus på at inddrage så mange andre organisationer som muligt i arbejdet.

I arbejdet med verdensmålene åbner Globalt Fokus således for en potentialitetshorisont af endnu ikke-aktualiserede samarbejder eller partnerskaber. Fordi Globalt Fokus hele tiden holder sig åben for mere inklusion af omverdenen i deres organisation, og netop ikke aktualiserer disse samarbejder og partnerskaber, kan der altså argumenteres for, at de som organisation står tilbage med et mindre afgrænset skel til deres omverden, end det typisk er tilfældet for organisationer.

9.2.2 Civilbefolkningen

Dette afsnit sætter særligt fokus på, hvordan Globalt Fokus gennem deres kommunikation også inddrager civilbefolkningen i arbejdet med verdensmålene. Globalt Fokus er en del af flere samarbejder, som har til formål at skabe muligheder for, at danskerne kan mødes om verdensmålene. Disse møder har til formål at skabe en fælles identitet, som kan løfte verdensmålenes dagsorden videre ud i verden. En af disse begivenheder er *Historier om Verdensmålene*, som allerede er nævnt. Da de er genstand for analyse i analyse 3, vil jeg i stedet her fremhæve en anden af disse begivenheder, nemlig *Verdensmålenes Telt*, som agerede fysisk samlingspunkt omkring verdensmålene på Folkemødet 2018:

”Med Verdensmålenes Telt var værtsgruppens ønske at skabe en platform for alle med de 17 verdensmål på hjerte – en platform hvor danskerne igennem folkenær dialog, debat, fordybelse, kunst og kultur kunne løfte samtalen om verdensmålene højere og videre”
(Globalt Fokus 2018f).

Med inddragelsen af civilbefolkningen skal samtalen om verdensmålene altså løftes højere og videre. Heri ligger altså en indbygget forventning om, at der gennem inddragelse af civilbefolkningen som gruppe kan skabes endnu mere ud af verdensmålene. Civilbefolkningen er dermed også en relevant aktør i arbejdet med verdensmålene. I programmet for *Verdensmålenes Telt* findes også en altinkluderende dagsorden, hvor aktører og perspektiver forsøges at inddrages. Så mange som muligt skal kende til verdensmålene og engagere sig i dem: *”Så det er jo et forsøg på at sige; Nu har vi måske sikret det her telt, den her platform, og vi har fået det politiske niveau ind, nu skal vi også have den almindelige befolkning med”* (Interview, Globalt Fokus 25. Maj 2018).

Globalt Fokus ønsker at åbne for, at alle danskere inddrages i denne dagsorden og endvidere at sikre, at alle disse forskellige aktører integreres: *"Vores job er at lave nogle nedslag, der gør, at det politiske og den almindelige dansker mødes med alle de forskellige sektorer"* (Interview, Globalt Fokus 25. Maj 2018). Vi så i første analyse, hvordan verdensmålene lukker både autoritetssystemer og aktivismen ind. Globalt Fokus forsøger således også som organisation at skabe en bevægelse i alle led af samfundet gennem samarbejde med andre organisationer og inddragelse af befolkningen. Globalt Fokus bliver i deres iagttagelse af verdensmålene åbne for flere aktører. Der åbnes for andre organisationer fra alle sektorer, og der åbnes for civilsamfundet.

Det er i iagttagelsen af verdensmålene, at Globalt Fokus ser et behov for, at de som organisation skaber åbne rammer for omverdenen. Dette stemmer overens med, hvad vi så i sagsdimensionen, fordi den komplekse dagsorden er med til at fordre behovet for flere aktører. Denne åbenhed på socialdimensionen er dog også med til at skabe kompleksitet i organisationen i kraft af iagttagelsen af potentialitet, som sikrer, at Globalt Fokus hele tiden har muligheden for at inddrage nye aktører.

9.3 Tidsdimensionen

Det følgende afsnit vil rette blikket mod, hvordan tid markeres i Globalt Fokus' kommunikation om verdensmålene. Gennem Globalt Fokus' iagttagelse af tid undersøges det, hvordan tid spiller en afgørende rolle for, hvordan indskrivningen af potentialitet håndteres af Globalt Fokus.

9.3.1 Fremtiden som potentialitetsskabende

Verdensmålene repræsenterer for Globalt Fokus et paradigmeskifte, som åbner op for en bredere horisont af temaer og samarbejdspartnere. Der er tale om en høj grad af potentialitet, som ikke aktualiseres, men i stedet holder organisationen åben for nye muligheder med verdensmålene. Når der kommunikeres om verdensmålene, ses det også, hvordan al denne potentialitet udsættes til en ubestemt fremtid: *"Det er en forståelsesramme, som jeg tror kommer til at rykke mere. Også mere end vi har set i dag"* (Interview, Globalt Fokus 25. Maj 2018). Der er således meget af potentialet, som Globalt Fokus stadig har til gode at se i fremtiden. Her understreges på én gang det store potentiale, Globalt Fokus indskriver i verdensmålene, og en tydelig markering af, at en del af dette potentiale først bliver aktualiseret i fremtiden.

Verdensmålene har en indbygget tidshorisont, som rækker til år 2030, hvor verdensmålene ifølge dem selv skal være opfyldt (FN 2015). Denne tidshorisont sprænges i Globalt Fokus' iagttagelse, og de ser endnu længere ud i fremtiden efter verdensmålenes virkning:

”Realistisk set, hvis man prikker folk lidt på skulderen, så er man jo godt klar over, at vi når jo ikke alle 17 mål inden 2030. Og allerede nu er man begyndt at sige; Vi skal ikke se på det frem til 2030 men til 2050 i vores forståelsesramme. [...] Fordi så vil de potentielt kunne have meget større effekt” (Interview, Globalt Fokus 25. Maj 2018).

Der er en erkendelse af, at vi ikke opnår verdensmålene inden for den fastsatte tidsramme. Hvis ikke verdensmålene kan holde alt det, de lover, så falder potentialiteten til jorden. Dette udviskes dog med pointen om, at tidshorisonten skal skrives længere frem, så vi i endnu højere grad kan opnå det potentiale, som ligger i verdensmålene. Den afgrænsede fremtid afvises altså til fordel for en ukendt, potentiel fremtid, som kan sikre endnu mere effekt af verdensmålene. Ved at skyde aktualiseringen af målene ud i fremtiden opretholdes potentialiteten. Fremtiden skal sørge for, at verdensmålene udlever deres fulde potentiale, og at den effekt, vi måske stadig mangler at se af verdensmålene, befinder sig i fremtiden. Så fremtiden er altså en vigtig, omend ustabil horisont, som Globalt Fokus ser et stort potentiale i:

”Ser vi reelt noget, der bliver skabt efter at verdensmålene er blevet etableret som en forståelsesramme? Det har vi måske stadig til gode at se. [...] Og det kan skyldes rigtig mange ting. Dels at man skal lære det først, dels at man skal lære at monitorere, hvad man laver med verdensmålene og så måle det, man rent faktisk laver i en helt ny forståelsesramme” (Interview, Globalt Fokus 25. Maj 2018).

I kraft af at verdensmålene er en helt ny forståelsesramme, vil fremtiden altså vise, hvad de kan byde ind med. Globalt Fokus kommunikerer primært verdensmålene i fremtid, og denne fremskrivelse i tid medfører et stort potentiale for verdensmålene og arbejdet med dem. Samtidig ligger der også en usikkerhed om, hvor langt ude i fremtiden, vi kan sige, at verdensmålene kan nå deres fulde potentiale. Det tillægges verdensmålene, at jo længere ud i fremtiden, vi skuer, desto mere effekt vil de have. Nutiden sættes altså som et resultat af en horisont af fremtidige muligheder, som verdensmålene giver.

9.4 Delkonklusion

Analysen skulle besvare, hvorvidt og hvordan Globalt Fokus skabes som en 2. generation af sociale bevægelser gennem deres iagttagelse af verdensmålene. Det kan gennem denne analyse konkluderes, hvordan Globalt Fokus i deres kommunikation på mange måder inkluderer den grænseløshed og potentialitetsafsøgende karakter, som 2. generation af sociale bevægelser står for.

Globalt Fokus er åben for de mange krav, som verdensmålene repræsenterer, når verdensmålene iagttages som denne samlede og komplekse dagsorden. Her er tale om et opgør med tidligere tiders måde at tænke bæredygtighed på, og dermed køber Globalt Fokus altså ind på samme opgør med tidligere herskende paradigmer, som skal væltes ved at samle både civilbefolkningen, det politiske niveau og alle andre omkring arbejdet med verdensmålene. Globalt Fokus accepterer og lukker verdensmålene ind i organisationen på de præmisser, som vi så verdensmålene sætte i første analyse.

Globalt Fokus indskriver en masse potentiale i begrebet verdensmålene. Dette potentiale opstår gennem deres iagttagelse af verdensmålene som et nyt paradigme og en samlet dagsorden for bæredygtig udvikling. For at imødekomme den åbne sagsdimension bliver Globalt Fokus også i højere grad inkluderende på socialdimensionen. Der lægges strategier for, hvordan de som organisation kan inddrage flest mulige aktører i arbejdet omkring verdensmålene både på organisations- og individniveau. Både sags- og socialdimensionen og deres tilføring af potentialitet er med til at skabe en kompleksitet i organisationen, hvor den må håndtere konstant at være åben for potentielle sager og aktører. Dette muliggøres kommunikativt af tidsdimensionen, fordi kommunikationen hele tiden fremskyder aktualiseringen af verdensmålenes fuldstændige potentiale og partnerskaber. Når der hele tiden arbejdes med fremtiden, finder aktualiseringen af alle disse aspekter aldrig sted.

Vi ser, hvordan grænseløsheden fra verdensmålene bliver transformeret til potentialitet i Globalt Fokus. Der kan således argumenteres for, at Globalt Fokus accepterer den grænseløse natur af verdensmålene for at kunne inddrage flere perspektiver på den bæredygtige dagsorden og dermed undgår aktualiseringens partikulære begrænsning.

10. NYE RATIONALER FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING

De to foregående analyser har vist, hvordan en ny form for social bevægelse opstår gennem verdensmålene. Denne nye bevægelse inddrager et paradoksalt katalog af temaer og aktører, som skabes gennem en konstant afsøgning af potentialitetshorisonten efter flere bidrag til disse. Globalt Fokus skabes gennem deres iagttagelse af verdensmålene i nogen grad som en 2. generations social bevægelse, når de ligeledes åbner for en lang række af perspektiver og aktører, og i lav grad aktualiserer, hvordan verdensmålene kan og skal anvendes. Dette er dog indtil videre kun vist i en iagttagelse af Globalt Fokus' kommunikation, hvor denne forskydning i tid er mulig. Vi har endnu til gode at se, hvordan Globalt Fokus håndterer lige-nu-og-her-arbejde med verdensmålene.

Anden generation af sociale bevægelser leder på muligheden for at inddrage uendeligt mange perspektiver, som kan gå ind under den bæredygtige dagsorden. Organisationer ledes på formelle og hierarkiske strukturer og må altså finde metoder og teknologier, hvorigennem de kan gribe denne uafgrænsede potentialitet (Knudsen 2014). Verdensmålene åbner for en ny, holistisk forståelse af bæredygtighed, som må gribes på en måde, så potentialitet bevares når de indskrives i disse formelle strukturer. Når der åbnes for disse perspektiver, fordres et behov for, at organisationerne kan håndtere kompleksitet, hvis de skal undgå at reducere verdensmålenes potentialitet.

Dette kapitel vil præsentere nye rationaler for bæredygtig udvikling, som har fokus på, hvordan organisationer kan håndtere bæredygtig udvikling. Formålet er at operationalisere nogle af disse begreber, så de kan sættes i sammenhæng med Globalt Fokus' konkrete arbejde med verdensmålene. Rationalerne har fokus på organisatoriske kontekster, men individets følelser og forståelse er i centrum. De nye rationaler præsenteret i dette afsnit sættes i kontekst i den kommende analyse. Her fordrer de konkrete begivenheder en analyse, der tager fat på den konkrete ledelse af verdensmålene som 2. generation af sociale bevægelser.

10.1 Fra definition til forståelse

De nye rationaler peger på, at vi i en verden med klimatiske forandringer og større fokus på bæredygtighed som grundlæggende element for al udvikling må begynde at forstå bæredygtighed i en ny kontekst (Guthey et al. 2014; Shrivastava et al. 2017; Ernstman & Wals 2013). Der er således tale om en metamorfisk forandring, hvor der skal opstilles nye kategorier for al viden og ikke blot videreudvikles på vores eksisterende viden.

Der findes meget forskning og ikke mindst mange empiriske eksempler på, hvordan virksomheder og andre organisationer arbejder med bæredygtighed. Corporate Social Responsibility (CSR) er således blot ét eksempel på en teoretisering og instrumentalisering af organisationers arbejde med at tage ansvar for den verden, der omgiver dem, og dermed se udover deres egen organisatoriske afgrænsning, interne mål og værdier. De teorier, som vil blive præsenteret i dette kapitel, peger dog på, at sådanne teoretiske udgangspunkter bunder i en tankegang, hvor organisationer ikke er en del af deres omgivelser, men i stedet autonome systemer i deres omverden. Dette påvirker, hvordan det er muligt for dem at integrere en kompleks bæredygtig dagsorden ind i organisationen (Guthey et al. 2014:254).

Der er altså behov for et markant brud med denne organisatoriske tænkning, og dette brud tager fat i vores grundlæggende verdensopfattelse. Vi har i vestlig kultur stærkt indlejrede måder at tænke på, og stærkt indlejrede måder at nå frem til, hvad vi kan regne for troværdig viden. Disse måder skaber rammerne for, hvordan vi forstår verden (Cato & Myers 2010:53). At opnå konsensus omkring én forståelse og oplevelse af et begreb er en del af denne traditionelle måde, vi opfatter viden på. Således er definitioner af begreber et stærkt paradigme inden for vores viden. I forhold til begrebet bæredygtig udvikling findes der dog argumenter for et behov for et brud med denne tankegang. Ernstman og Wals (2013) argumenterer for, at en sådan jagt på en definition af begrebet blot er med til at tømme det for mening: *“The term [sustainable development] suffers from a want of meaning, but the persistent hunt for a definition - i.e. a fixed generic description - produces rather than resolves this deficit* (Ernstman & Wals 2013:16.47).

Som påvist i analysen ovenfor kan denne måde at tænke bæredygtighed som ét afgrænset fænomen ikke anvendes for 2. generation af sociale bevægelser. Her er tale om en dagsorden, som hele tiden afsøger dens potentialitetshorisont i jagten på at inddrage flere perspektiver på, hvad der kan være bæredygtig udvikling. For at kunne arbejde med denne ubestemmelighed i en organisatorisk kontekst er der altså behov for at integrere nye forståelser og rationaler, der ligger uden for det traditionelle udgangspunkt for viden.

10.1.1 Forståelse af æstetik og sted

Forståelsen af æstetisk rationalitet indrammer de nye rationaler omkring bæredygtig udvikling. I en organisatorisk kontekst fremhæver Shrivastava et al. (2017), hvordan ledere i organisationer via en

forståelse af æstetisk rationalitet i højere grad kan lykkes i at arbejde med en større følsomhed overfor bæredygtighed.

Den æstetiske rationalitet er en udvidelse af det klassiske rationalitetsbegreb, som inddrager en anerkendelse af, at vi påvirkes af æstetiske indtryk, hvilket endvidere påvirker vores følelser og i sidste ende leder til generering af moralske normer (Shrivastava et al. 2017:382). Når vi oplever noget skønt eller smukt, åbnes der andre tid- og stedrelationer, end hvis vi oplever ”almindelige objekter”, som ikke vækker samme følelser. Det skønne kan forstås som det konventionelt æstetiske, som for eksempel kunst eller design. Det kan dog også forstås i en bredere ramme af, at vi fornemmer og føler vores omgivelser og gennem oplevelser og følelser handler på en anden type af rationalitet. Hvad der følger heraf er, at vi gennem en inddragelse af de oplevede objekter kan åbne for en større følelse af rumlighed og temporalitet (ibid.). Men den nye rationalitet går videre end det. Æstetisk rationalitet kan således forstås som en poetisk viden, hvor vi anerkender, at vi er forbundne med naturen, jorden, det fremmede, snarere end at vi er adskilte fra disse. Æstetisk rationalitet findes i organisationer, hvor fornuftsbaserede mål ikke kun forfølges via fornuftsbaserede midler, men hvor der også anvendes følelsesmæssige, æstetiske midler (Shrivastava et al. 2017:394).

Æstetikens indtræden i rationalitet peger på behovet for en mere holistisk forståelse af bæredygtighed, som gør os i stand til at rumme dens kompleksitet. Her må der gøres op med en klassisk videnskabelig tilgang til viden til fordel for et fokus på oplevelser og praktisk erfaring via blandt andet gode eksempler. Denne pointe ses hos Guthey, Whiteman og Elmes (2014). De undersøger i en artikel, hvordan organisationer må arbejde med at implementere *sted* og *sans for sted* i deres forståelse af omverdenen (Guthey et al. 2014:254). Fysiske rammer og omgivende natur er vigtig for, at vi forstår og handler på bæredygtighed. I en organisatorisk kontekst peger dette mod, at organisationer må have en tydelig fysisk forbindelse til de steder, som de træffer beslutninger vedrørende. Dette vil give større sandsynlighed for at træffe bæredygtige beslutninger, som har positiv indflydelse på miljøet (Guthey et al. 2014:257).

For at skabe bæredygtig udvikling må vi forstå denne gennem virkelige eksempler på steder, som repræsenterer den bæredygtige udvikling. Det kan således være nødvendigt at besøge steder, hvor der findes gode eksempler på bæredygtig udvikling. Dette besøg kan foregå fysisk, men visse

eksempler kan muligvis ikke findes fysisk, fordi de ikke eksisterer tidsligt. Det kan for eksempel være inspiration fra tidligere civilisationers måde at leve på. Disse fysiske og imaginære skridt, som må tages for at besøge disse steder, kan være svære at arbejde med i konventionelle rammer og under konventionel læring. Derfor er praktisk læring og ny forståelse for videregivelse af viden vigtig for, at organisationer kan rumme og arbejde med bæredygtighedsparadigmet (Guthey et al. 2014:259).

10.1.2 Relationel læring

Med fokus på undervisning og læring i en bæredygtig kontekst argumenterer Cato og Myers (2010) for, at vi i vores videnskabelige tradition i dag er meget sikre på vores måde at skabe viden på. Dette er blandt andet bundet op på vores evne til gennem vores viden at manipulere og forudsige fysiske systemer med enorm stor akkurate. Men det er netop også manipulation af fysiske systemer og jordens ressourcer, som nu er ved at blive afgørende for jordens fremtid, idet planeten ganske enkelt ikke kan klare den måde, vi behandler den på (Cato & Myers 2010:56). Dette bruges som et argument for, at et nybrud i vores måde at producere viden og forståelse på er påkrævet. Cato og Myers (2010) stiller sig kritiske over for den grundlæggende måde, hvorpå vi forstår og anerkender viden i det vestlige, moderne samfund.

I stedet peger Cato og Myers (2010) blandt andet på *relationel, receptiv interaktion* som en ny måde at lære bæredygtig forståelse og adfærd på (Cato & Myers 2010:57). Hele kroppen bruges til at forstå og lære om det, den omgiver sig med. Dette står i modsætning til en traditionel måde at lære på, som har en rationel og videnskabelig tilgang til sindet, hvor viden opnås i vores hjerner gennem tankesystemer og ikke gennem kroppen, oplevelser og praktiske erfaringer. Vi skal i stedet for at anvende forskellige undervisningsteknikker, som sikrer, hvordan viden bedst overføres fra ”eksperter” til ”de lærende”, skifte fokus og interessere os for, hvordan mennesker indgår i relationer og bygger koncepter for identitet og væren. Dette vil vise, hvordan vi konceptualiserer og skaber mening om os selv i verden (Cato & Myers 2010:54).

Nye typer af universiteter eller læringsanstalter såsom *Stroud Communiversity* er et forsøg på at skabe et læringsmiljø omkring et samfund, der i kraft af sin bæredygtige adfærd inspirerer andre mennesker til at tage del i det (Cato & Meyers 2010:61). Med *Stroud Communiversity* forsøges der skabt en delt læringsoplevelse baseret på praktisk erfaring. Argumentet er overordnet, at netop vores vidensparadigme og de ting, vi tager for givet i dag, har skabt en situation på planeten, hvor vi har behov for at handle markant anderledes, og derfor skal vi netop også gentænke vores handlinger

videre derfra (Cato & Myers 2010:55). Der må altså ske et opgør med statiske metoder og i stedet gøres plads til foranderlighed, opgør med faste rammer, og skabes nye læringsmiljøer, hvis bæredygtig udvikling skal kunne rummes i hele paradigmets bredde og kompleksitet.

10.2 Afrunding

I forhold til den fremanalyserede 2. generation af sociale bevægelser repræsenterer disse nye tanker om bæredygtig udvikling et nyt æstetisk rationale. De nye rationaler omkring forståelsen af bæredygtighed træder et skridt tilbage fra definitioner og klassisk formidling og arbejder i stedet med, hvordan vi i højere grad kan forstå viden som sanselige processer. Denne tilgang til viden kan åbne for mærkbare, men endnu ikke italesatte handlinger, og dermed skabe alternativer til vores paradigme for viden.

Gennem disse nye rationaler som udgangspunkt for ledelse må organisationer blive til gennem flade og praktiskorienterede organiseringsformer. Hvis man imidlertid kun taler om og ikke handler på disse nye rationaler, så bliver potentialet ikke realiseret ind i organisationerne. De nye rationaler stiller altså nogle helt nye udfordringer til ledere, medarbejdere og borgere. Nedenstående skema illustrerer, hvordan de nye rationaler kan iagttages til forskel for klassiske rationaler, og hvordan de kan iagttages som nogle konkrete styringsværktøjer, som kan anvendes i det konkrete arbejde med verdensmålene:

KLASSISKE RATIONALER	ÆSTETISKE RATIONALER
Vi er rationelle mennesker og handler ud fra afvejning af fordele og ulemper	Vi handler ud fra en blanding af klassisk rationalitet og følelser, som er bundet op på vores oplevelser af det æstetiske
Stræben efter definition på bæredygtig udvikling, som kan fastsætte et begreb, hvorfra forståelsen kan begynde	Stræben efter individets forståelse af bæredygtighed, fordi bæredygtig udvikling er en cirkulær proces, der konstant er i udvikling
Arbejder under faste videnskabelige rammer	Opbrud med, hvad vi ved, og hvordan vi opnår viden
Konventionelle måder at skabe viden/undervise på: Klasseværelse, læsning af tekster, auditiv undervisning	Nye måder at skabe viden/undervise på: Praktisk læring: At være ét med de omgivelser, man skal ændre/bedre
Eksperten videregiver viden til eleven, og der etableres hierarkier af viden	Viden skabes gennem samarbejde, og der etableres flade strukturer
Forståelse af <i>sted</i> som konkrete geografiske placeringer	Forståelse af <i>sted</i> som noget, vi er forbundne til via vores forbindelse til jorden og naturen

11. ANALYSE 3: AKTUALISERINGEN FINDER STED

Den følgende analyse vil undersøge to begivenheder fra begivenhedsrækken *Historier om*

Verdensmålene, som Globalt Fokus afholder i samarbejde med Nyt Europa og Magasinet 360⁴.

Analysen vil gennem observationer fra begivenhederne undersøge, hvorvidt og hvordan Globalt Fokus i arbejdet med den konkrete begivenhed skabes som en 2. generations social bevægelse. Det vil altså blive undersøgt, om de holder fast i potentialitetshorisonten, og dermed realiserer denne potentialitet ind i organisationen. Analysen fortsat benytte anden ordens iagttagelse og undersøge, hvordan der gennem begivenhederne iagttages forskelle til omverdenen. De introducerede æstetiske rationaler tjener endvidere som en rammesætning, der har fokus på konkrete handlinger og værktøjer, som organisationer kan trække på i arbejdet med bæredygtig udvikling.

Observationerne og nærværende analyse bringer mig ikke tættere på en sandhed om verdensmålene eller om Globalt Fokus (Andersen 1999). I stedet tjener de det formål at tilgå den konkrete aktualisering af arbejdet med verdensmålene i tid og sted. Dette kan give blik for, hvordan der ledes på verdensmålene. Dette kan endvidere være med til at vise, hvorvidt Globalt Fokus formår at konstruere sig selv som en mere uformel, inddragende og eksperimenterende organisation.

Begivenhederne er bygget op omkring en fast forløb: Begivenhederne varer to timer og består af en første halvdel med oplæg, derefter en kort pause, og anden halvdel består af gruppearbejde blandt deltagerne. Til slut skal en repræsentant fra hver gruppe præsentere gruppens ideer og tanker i plenum (se bilag 4). For at danne et kort overblik over, hvad det er for begivenheder, analysen behandler, ses nedenfor igen oversigten over begivenhederne fra kapitel 6.4.

Navn på begivenhed	Dato og sted
<i>Historier om Verdensmålene</i> Verdensmål 5: Ligestilling mellem kønnene	5. april, 2018 RUST, København
<i>Historier om Verdensmålene</i> Verdensmål 10: Mindre ulighed	23. august, 2018 Sydbank, København

Begivenhederne *Historier om Verdensmålene* har til formål at gøre verdensmålene til danskernes mål, og det er et klart mål, at der gennem samskabelse skal skabes nye bud på løsninger af målene (Globalt Fokus 2018b). Et formål som sætter begivenhederne i tæt sammenhæng med sociale

⁴ Der er altså tre arrangører, men fremadrettet vil jeg blot omtale Globalt Fokus, da de er genstand for analysen.

bevægelser og begrebet aktivisme. Det er formålet, at danskerne gennem begivenhederne får et forhold til verdensmålene og derefter kan bidrage til arbejdet med dem. De æstetiske rationaler bliver derfor meget aktuelle i forhold til analysen, fordi rationalerne er bud på, hvordan der konkret kan ledes på bæredygtig udvikling og skabes løsninger, der leder på inddragelse og forståelse. Samskabelse kan forstås som en proces, hvor samarbejde mellem forskellige aktører udvikler nye løsninger. Dermed er en del af intentionen for begivenhederne altså at skabe nye løsninger i samspillet mellem mennesker.

11.1 Partikularisering af verdensmålene

Allerede i selve formatet på begivenhederne iagttages et brud med verdensmålene som én samlet bæredygtighedsdagsorden:

”17 events med udgangspunkt i de 17 verdensmål for bæredygtig udvikling – ét event for hvert af målene. Over de 17 events stilles der skarpt på forskellige udfordringer og problematikker relateret til målet, som kalder på handling og skaber handling” (Globalt Fokus 2018b).

Begivenhederne udfoldes konkret gennem en partikularisering af hvert verdensmål, og der lægges op til at finde løsningsforslag separat for hvert mål. Gennem denne opdeling af målene, sker der en opløsning af det samlede paradigme for bæredygtig udvikling, som verdensmålene som samlet dagsorden er i stand til at rumme. Verdensmålene fremstår som en række separate krav, hvilket peger tilbage på 1. generation af sociale bevægelssætning. Dermed reduceres kompleksiteten af hver begivenhed, som gør det muligt i højere grad at aktualisere en mening omkring begivenheden. Opdelingen er med til at bryde med den potentialitet, vi så skabt af verdensmålene i første og anden analyse, da der med partikulariseringen sættes et klart skel målet i fokus og omverden. Der er altså allerede i præmissen for begivenhederne etableret et tydeligt skel mellem aktualiseret mening og ydersidens potentialitet.

Observationer fra begivenhederne understøtter, at denne partikularisering af målene gennemføres på selve begivenheden. Verdensmålene som samlet dagsorden nævnes kort af moderatoren i hendes velkomst, men berøres så ellers ikke som tema under hele begivenheden (Feltnote 5.4.18). Derimod er der udvalgt oplægsholdere, som har relation til dagens særlige verdensmål og tema. Partikularisering understøttes blandt andet, da oplægsholderne på den ene begivenhed faktisk

understreger, hvordan målet i fokus på denne konkrete begivenhed er grundlæggende for de resterende verdensmål:

Lars Koch (nuværende politisk chef for Mellempfolkeligt Samvirke) lægger ud med en præsentation af sig selv og sit arbejde med skattely under hans tid som hos Oxfam IBIS. Han lægger vægt på, hvordan han mener, at verdensmål 10, og særligt fokus på skattely, er altafgørende for gennemførelsen af verdensmålene: *"Det er gennem ophævelsen af skattely, at vi kan finansiere verdensmålene, og få dem til at lykkes"*, siger han (Feltnote 23.8.18).

Selvom målet her nævnes i sammenhæng med de andre verdensmål, opløses ideen om verdensmålene som en samlet dagsorden, når det enkelte mål udpeges som midlet til at nå de andre. Målet bør altså prioriteres før de andre, hvis man følger denne logik. Partikulariseringen af verdensmålene understreges ligeledes af begivenhedens anden oplægsholder Sune Schackenfelt (Administrerende Direktør i Pædagogernes Pension). Hans oplæg henviser ikke på noget tidspunkt til verdensmålene, men tager udelukkende udgangspunkt i bæredygtige investeringer.

11.1.1 Partikularisering af det sociale

Den partikulære opdeling af verdensmålene afspejles også i deltagerne på arrangementerne, som i højere grad er kommet med fokus rettet på det særlige tema for dagen end for en samlet verdensmålsdagsorden. Det understreges i nedenstående uddrag fra min deltagende observationer på arrangementerne:

Min gruppe består af flere personer, som gennem deres arbejde aktivt arbejder med kvinders rettigheder. De tilkendegiver, at de er kommet for at få nye perspektiver på dagens dagsorden (Feltnote 5.4.18).

Min gruppe består af to studerende, en byrådspolitiker, en selvstændig og en ansat ved FN, ud over mig selv. Byrådspolitiker er kommet netop på grund af dagens tema, da han i hans egen kommune netop arbejder med temaer omkring skattely og bæredygtig investering. Alle er debutanter på begivenhederne (Feltnote 23.8.18).

Partikulariseringen føres over på deltagelsen, hvor deltagerne har valgt at deltage på baggrund af det konkrete tema og altså ikke på baggrund af et overordnet ønske om at handle aktivistisk på verdensmålsdagsordnen. Den partikulære dagsorden samler deltagere, som i højere grad er interesserede i ét særligt mål eller tema under verdensmålene. Begivenhederne skaber således også

en mere partikulær deltagergruppe. Der er altså tale om en aktualisering af socialdimensionen, som i dette tilfælde ender med at være åben for de personer, som arbejder med eller interesserer sig for et konkret tema, frem for hele den bæredygtige udviklingsdagsorden.

Mange af deltagerne har ikke deltaget på tidligere begivenheder i rækken. Ved den 10. af i alt 17 begivenheder tegner sig tydeligere et billede af, at det ikke er *Historier om Verdensmålene*, folk kommer for, men derimod perspektiver på en konkret problemstilling eller tema. Det indikeres også, at der ikke tegner til at opstå en effekt af disse begivenheder, som går på tværs af alle 17 verdensmål, og som altså dermed repræsenterer verdensmålenes samlede dagsorden. Når Globalt Fokus med begivenhederne lægger op til at gøre verdensmålene til danskernes mål, lægges der op til en socialitet, som afgrænser sig ved danskere, og en sagsdimension, som indeholder hele verdensmålsdagsordnen komplekse paradigme. I stedet ser vi gennem en partikularisering af de enkelte mål, at denne partikularisering spreder sig til begivenheden og deltagerne.

Globalt Fokus har gennem begivenhederne aktualiseret partnerskabet. De har udvalgt to konkrete partnere og har dermed lukket for horisonten af andre potentielle partnerskaber. Som nævnt tidligere afholder Globalt Fokus arrangementerne i samarbejde med Nyt Europa og Magasinet 360. Nyt Europa har fokus på udvikling af bæredygtighed og demokrati i det europæiske fællesskab og er en non-profit-organisation støttet af Europarådet (Nyt Europa 2018). Magasinet 360 er Danmarks globale magasin om dansk og international udviklingspolitik og internationale forhold. Magasinet 360 er organisatorisk placeret under Danida, som hører under Udenrigsministeriet (Magasinet 360 2018).

Disse to organisationer ligger begge i formål tæt op af Globalt Fokus og kan kategoriseres som civilsamfundsorganisationer inden for feltet international udvikling og bæredygtighed. Der er altså tale om en meget smal gruppe af aktører i partnerskabet, som ikke stemmer overens med Globalt Fokus' kommunikation om at inddrage alle sektorer og så mange som muligt i deres arbejde med verdensmålene. Således er ikke inddraget for eksempel private virksomheder eller kommunale aktører. Her er altså kun et eksempel på ét konkret partnerskab, og det skal nævnes, at Globalt Fokus samarbejder med andre typer af aktører i andre sammenhænge. Ikke desto mindre lykkes der i disse konkrete begivenheder ned for potentialet for en bred stribe af aktører, der går på tværs af sektorer.

Opdelingen af verdensmålene står i kontrast til, hvordan vi så verdensmålene kommunikeret af Globalt Fokus i den semantiske analyse – som én samlet dagsorden, der samler hele forståelsen af bæredygtig udvikling. Opdelingen modsiger verdensmålenes selviagttagelse som et samlet krav, der gør det muligt at rumme potentialet for bæredygtig udvikling. Når det universelle opløses og adresseres partikulært gennem disse begivenheder, trækker Globalt Fokus på en skelnen mellem det partikulære mål og den samlede dagsorden og vender altså tilbage til 1. generation af sociale bevægelser. Globalt Fokus trækker således væk fra at handle på en mere kompleks bæredygtig dagsorden.

11.2 Fra foranderlighed til statisk koncept

Der er som nævnt en fast ramme for begivenhederne, som skaber en ensartethed begivenhederne imellem. Der er således tale om præcis samme skabelon for de to begivenheder, jeg deltager i: Første halvdel består af oplæg fra to oplægsholdere efterfulgt af en pause på ca. 5 minutter og derefter 3 kvarters gruppearbejde, inden gruppernes fremlæggelse af ideer for hinanden og oplægsholderne (Feltnoter 4.5.18; 23.8.18). Allerede i denne faste form på begivenhederne ses et statisk koncept, som ikke er tilpasset det enkelte temas muligheder og ikke tilpasses deltagerne eller ændres efter de skiftende steder, hvor begivenhederne afholdes⁵. Det betyder også, at de skiftende samarbejdspartnere, som ofte lægger hus til, ikke sættes i aktiv anvendelse. De to begivenheder, jeg deltager i, afholdes som nævnt på henholdsvis spillestedet RUST og i Sydbanks lokaler.

Nedenstående uddrag fra mine feltnoter beskriver rammerne nærmere:

RUST: Belysningen på stedet er dæmpet, og det er svært at se hele lokalet. Oplægsholderne er placeret på en scene et stykke fra, hvor jeg sidder. Deltagerne er placeret løst rundt i lokalet, nogle sidder på stole, jeg sidder på en bänk langs væggen i den ene side (Feltnote 4.5.18).

Sydbank: Alt i Sydbank er meget pænt og ordentligt. Fordi vi er i en bank, må alle deltagerne følges op til lokalet af forskellige medarbejdere, som låser os ind med nøglekort gennem diverse døre. Lokalet er stort og lyst, designermøbler, udsigt over Kongens Nytorv. Der står snacks og champagne på et bord. Deltagerne er placeret ved langborde, og oplægsholderne står for enden af bordene (Feltnote 23.8.18).

⁵ Jeg har, som allerede beskrevet, kun deltaget på 2 ud af i alt 17 begivenheder, hvorfor jeg ikke kan garantere, at der ikke har foregået et brud med dette koncept på andre udgaver af begivenheden. Dog baserer jeg mine konklusioner på en underbygget påstand, da der tydeligt lægges op til samme koncept alle 17 gange i Globalt Fokus' kommunikation om begivenheden.

Inden oplægsholderne går på, holder en medarbejder fra Sydbank et kort oplæg, hvor han byder velkommen. *"Jeg blev forud for arrangementet nødt til lige at tjekke, om Sydbank forholder sig til verdensmålene overhovedet. Det gør vi"*, siger han. Han siger ikke mere om, hvordan eller hvad de gør, men giver ordet videre til moderatoren (Feltnote 23.8.18).

Under arrangementet i Sydbank var der således ikke fokus på at inddrage Sydbank eller deres arbejdsplads som et aktiv, hvor deltagerne kunne få nogle praktiske erfaringer eller blot høre fra en repræsentant fra banken, hvilket kunne have givet en fornemmelse af sammenhæng mellem tema og sted.

Der gøres ikke forsøg på at bruge stederne på forskellig vis. I stedet kommer disse to ellers forskelligartede steder til at virke som to helt ens lokaler med samme muligheder for udfoldelse. Der spilles således her på en klassisk rationalitet omkring, hvordan der kan skabes viden, hvor det, som sker på scenen, sættes i fokus og fremhæves som det vigtige. Det er ordene fra oplægsholderne, der tegner indholdet for begivenhederne, og dermed udelukkes rationaler om sans for stedet altså udenfor. Som vi så i skemaet i forrige analyse, kan der med de nye rationaler åbnes for at skabe viden under nye former. Dette åbnes der via denne klassiske udformning af statiske begivenheder ikke for.

Temaet omkring skattely og investeringer, som afholdtes hos Sydbank, ligger ikke langt fra tanken om en bank. Man får som deltager i denne begivenhed oplevelsen af en vis kongruens mellem sted og tema. Denne instrumentaliseres dog aldrig, da Sydbank ingen rolle spiller under arrangementet. Således bærer begivenhederne præg af en høj grad af statiske koncepter, hvor der på forhånd er sat nogle rammer, som lukker for yderligere udfoldelse. Dette lukker på mange måder ned for foranderlighed og eksperimenterende adfærd, der ifølge de æstetiske rationaler er medvirkende til at skabe ny viden og nye initiativer inden for bæredygtig udvikling.

Anden generation af sociale bevægelse lægger med den indbyggede potentialitet op til et krav om mulighed for foranderlighed i organisationer. Hvis det skal være muligt konstant at trække på en horisont af potentialitet, må organisationen være smidig og forandringsparat. De analyserede begivenheder udviser dog statiske tendenser, som de udfolder sig uden fokus på foranderlighed og

uden at trække på samarbejdspartnere, steder eller andet, som kan være med til at skyde foranderlighed ind i begivenhederne. Der lukkes med den statiske udfoldelse ned for eksperimenter med, hvordan man kan sætte stedet i fokus eller inddrage nye metoder fra gang til gang.

11.2.1 Roller og hierarkier etableres

I kraft af denne statiske udfoldelse af arrangementerne skabes der også en opdeling mellem oplægsholderne og deltagere, idet oplægsholderne kommer til at præge det meste af begivenheden. Gennem både den måde begivenhederne er bygget op på, og de ting, der efterfølgende sker i gruppearbejdet, skabes der altså en rollefordeling mellem oplægsholderne som ”eksperter” og deltagerne som ”elever”:

Vi får at vide, at der er pause i cirka 5 minutter. Under pausen forlader en del mennesker lokalet. Pausen er forbi, og vi bliver sat i gang med samskabelsesprocessen. Der er ikke kommet særligt mange mennesker tilbage, men vi starter op i grupper af dem, vi er. Selvom gruppen bliver større undervejs, fordi folk kommer tilbage fra en forlænget pause, er der forsvundet en del personer fra arrangementet i pausen (Feltnote 5.4.18).

I gruppearbejdet falder snakken med det samme på skattely. En af de andre deltagere bemærker som noget af det første, at der er lavet et charter i Frederiksberg Kommune omkring at blive den første skattefri kommune. Alle pointer, som vi kommer op med i gruppen, ligger enten tæt op af eller helt i forlængelse af oplæggene. Under fremlæggelsen af gruppernes forslag er der stor lighed i oplæggene baseret på dagens tema (Feltnote 23.8.18).

Den hierarkiske opdeling står i opposition til de æstetiske rationaler, hvor viden i en bæredygtig kontekst må skabes gennem samarbejde. Her bliver oplægsholdernes oplæg tema for mange af de efterfølgende ideer, og der sættes med denne etablering af hierarki også en stopklods for samskabelsen. På begge begivenheder præsenteres der ikke mange nye ideer under deltagerens oplæg. I stedet er der tale om, at samskabelsesprocessen bliver en evaluering på oplæggene eller en samtale om disse. Der ligger en naturlighed i at tage udgangspunkt i temaer, som man netop er blevet præsenteret for i en efterfølgende samtale. Dette er med til at understrege prioriteringen af oplægsholderne og deres faglighed, frem for det som deltagerne i kraft af deres samarbejde kan skabe. Således er dette forhold med til at sætte en stopklods for ambitionen om samskabelse deltagerne imellem.

Arrangementerne er bygget op omkring ideen om samskabelse deltagerne imellem, og med denne markering af samskabelse lægges der op til et rationalt omkring bæredygtig udvikling i tråd med de præsenterede nye rationaler, men samskabelsen faciliteres og prioriteres i ringe grad. Et eksempel herpå er introduktionen til samskabelsen. Den foregår via et stykke papir, der ligger på bordene, og som gennem fire punkter giver instrukser til samskabelsesprocessen (se bilag 5). Der bliver ikke givet yderligere instrukser eller fulgt op på processen, hvilket viser, at den måde samskabelsen finder sted på, ikke er tænkt ind i en levende eller kreativ ramme.

Der er ikke heller gjort noget for at give de ideer, der eventuelt skabes, et liv efter begivenhederne. Dermed ender samskabelsen altså i det øjeblik, den aktualiseres på begivenheden. Det hierarki, der skabes mellem oplægsholder og deltager, understøttes således også for eksempel gennem de podcasts, som optages på hvert arrangement. Podcastene repræsenterer udelukkende optagelser af oplægsholderne, og samskabelsesdelen og deltagernes oplæg afholdes dermed fra at leve videre via dette medie. Der kan være mange årsager til dette såsom anonymitet og det upraktiske i, at der er mange grupper til stede, som skal optages. Det er dog med til at etablere et hierarki, hvor oplægsholderne fremstår vigtigst for arrangementet. Gennem podcastene etableres dette hierarki også udenfor begivenheden, hvor kun oplægsholderens ord holdes i live.

11.3 Delkonklusion

Denne del af analysen havde til formål at undersøge verdensmålenes konkrete udfoldelse gennem begivenheder. Gennem observationer af to konkrete arrangementer undersøges det, hvorvidt og hvordan den fremanalyserede potentialitet, der indlejres i organisationen gennem dens iagttagelse af verdensmålene, kunne siges at gøre sig gældende. Ifølge Globalt Fokus skal *Historier om Verdensmålene* gøre verdensmålene til danskernes mål gennem blandt andet samskabelse. Dermed forsøger de altså at skabe aktivisme i en organisatorisk ramme, som peger i retning af 2. generation af sociale bevægelser. Der sættes ligeledes en ramme for nogle af de nye rationaler.

Analysen har imidlertid påvist, hvordan der med disse begivenheder sker en tilbagevenden til mere formel ledelse af verdensmålene, som skaber en stopmarkør for Globalt Fokus som social bevægelse. I stedet for at muliggøre den potentialitet, vi så skabt i kommunikationen omkring verdensmålene, trækker Globalt Fokus her på semantikker, der drejer sig om formelle rammer,

hierarkiske roller og partikularisering af verdensmålene. Under aktualiseringen af det potentielle skabes den formelle organisation, som på ny trækker skarpe grænser mellem det aktuelle og det potentielle. Der er således lukket ned for nogle af de nye rationaler omkring forståelsen af bæredygtig udvikling, som vi så en åbning af i foregående analyse. Der skabes altså ikke gennem disse begivenheder en bevægelse, som selvstændigt kan føre verdensmålene videre ud i livet. Der opstår ikke nye ideer, krav eller afgrænsede socialiteter, som kan danne grundlaget for en sådan bevægelse.

Der trækkes altså nogle tydelige forskelle mellem partikularitet og potentialitet, mellem statisk koncept og foranderlighed og mellem ekspert og deltager. Alt dette medfører, at den samskabelse, som skulle virke som bærende koncept for begivenhederne – og som kunne være med til at pege organisationen i retning af 2. generation af sociale bevægelser – ikke kommer til udtryk.

12. PERSPEKTIVERING: ÆSTETISK RATIONALITET I GLOBALT FOKUS

Analyserne har vist, hvordan verdensmålene kan iagttages som 2. generation af sociale bevægelser, der i jagten på at inddrage flest mulige perspektiver på bæredygtig udvikling opstår som en potentialitetsafsøgende bevægelse. Globalt Fokus skabes ligeledes potentialitetsafsøgende i deres kommunikation om verdensmålene, som også medfører en vis grad af kompleksitet. Analyse 3 viste, hvordan dette potentiale afvises i aktualiseringen af de konkrete begivenheder, og hvordan der genskabes klassiske rationaler i begivenhederne, som er med til at lukke ned for potentialiteten.

Perspektiveringen vil derfor konkret tage fat på de fremanalyserede pointer om *Historier om Verdensmålene* og forsøge at sætte æstetiske rationaler op som konkrete handlemuligheder, der kan være med til at genskabe den potentialitet, som Globalt Fokus indlejrer gennem deres kommunikation vist i analyse 2. Udgangspunktet vil være nogle af de forudsætninger for begivenhederne, som Globalt Fokus selv lægger op til kommunikativt, men som altså ikke udleveres.

De æstetiske rationaler er en del af et opgør med vores forståelse af, hvordan noget skal defineres og fastlægges. Samtidig trækker de også tråde til konkrete tiltag, hvormed kompleksiteten kan håndteres. Dette gøres ved at tage udgangspunkt i, hvordan individer forstår deres omverden. Derfor kan æstetiske rationaler som udgangspunkt være med til at vise vejen for, hvordan Globalt Fokus kan håndtere den kompleksitet, som opstår, hvis de lukker potentialiteten, og alt hvad 2. generations sociale bevægelse indebærer, ind i organisationen.

Perspektiveringen vil behandle temaer inden for den æstetiske rationalitet og foreslå, hvordan begivenhederne i højere grad gennem æstetisk rationalitet kan håndtere kompleksitet. Dette for at Globalt Fokus kan fastholde verdensmålenes potentialitet og åbne for en samskabelse, som kan sætte bevægelser i gang, der rækker ud over begivenhederne.

12.1 Samskabelse i fokus

Samskabelsen omtales forud for begivenheden som følger:

"[...] Efterfølgende vil rammerne være sat for samtale og samskabelse, hvor vi ønsker at få lige netop dit bud på udfordringerne og løsningerne for en mere robust og bæredygtig morgendag i en verden under hastig forandring. Vi vil nemlig gøre verdensmålene til danskernes mål" (Globalt Fokus 2018b).

Globalt Fokus peger i deres kommunikation på samskabelse som en vigtig del af begivenhederne *Historier om Verdensmålene*. I ordet samskabelse ligger en del af tanken med æstetiske rationaler. Æstetiske rationaler handler om, at forståelsen af og handlen på bæredygtighed opstår gennem praktisk orienterede processer og indgår i relation til deres omgivelser. Dog har vi set, hvordan denne samskabelse opløses, til fordel for nogle rammer, som stopper det æstetiske rationale i at folde sig ud på begivenhederne.

Ved at sætte fokus på hvordan samskabelse i højere grad kan faciliteres gennem æstetisk rationalitet, vil der nu gives bud på, hvordan Globalt Fokus i højere grad kan skabe foranderlige og åbne rammer for *Historier om Verdensmålene*. Som begivenhederne udfolder sig, er der som vist ikke fokus på samskabelsen, processer omkring samskabelsen eller dens output efter begivenhederne.

12.1.1 Tættere forbindelse til steder

Som bemærket i observationerne benytter begivenhederne sig af forskellige lokaler fra gang til gang, men anvender ikke det, at begivenhederne flytter sig, aktivt. Der er indgået forskellige samarbejder fra gang til gang, som skal forsøge at sætte sammenhæng mellem stedet og temaet, men som analysen konkluderede, sættes dette ikke i anvendelse.

Som nævnt ovenfor kan stederne være med til at sætte skub i en praktisk form for samskabelse. En sammenkobling af forståelserne fremført af Guthey et. al (2014) og Cato & Myers (2010), sammenføjer henholdsvis fokus på sted som afgørende for vores forståelse af bæredygtighed med en ny forståelse af læren om bæredygtighed. Sammenføjningen kan i denne kontekst bruges som et argument for, at de skiftende lokaler på begivenhederne kan tænkes ind i en bredere ramme som steder, der er med til at give en fornemmelse af den omgivende verden, hvor deltagerne kan opleve læring som levede praksisser og levende eksempler.

Stederne skal indgå som en aktiv del af begivenheden og samskabelsen i stedet for at agere som en tom skal for oplæggene. Det kan være med til at gøde jorden for en ofte mere stiltiende og underliggende æstetiske viden blandt deltagerne, og kunne åbne op for endnu ikke italesatte handlinger, hvis de aktivt ser og deltager i eksempler på den verden, de skal skabe. Her ligger muligheden i at præsentere steder og praksisser, hvor bæredygtighed fungerer og lade deltagerne få

en fornemmelse af dette. Når *Historier om Verdensmålene* endvidere kommunikerer som en måde at føre verdensmålsdagsordenen ind i en national og europæisk kontekst (Globalt Fokus 2018b), peger det på, at vi kan finde de konkrete problemer og løsninger ude i vores relativt nære verden. Det er denne verden, som må inddrages konkret i begivenhederne.

I de eksempler på sted og praktisk læring, som Guthey et. al (2014) og Cato & Myers (2010) giver, er der tænkt i et miljømæssigt perspektiv på bæredygtighed. Eksemplerne handler altså om følelsen af miljø, jord og konkret natur. De to observerede begivenheder i dette speciale har imidlertid andre temaer, som ikke lægger sig direkte op ad en miljødagsorden: *Ligestilling mellem kønnene* og *Mindre ulighed*. Her kan argumentet for en afpartikularisering af den enkelte begivenhed, erstattet af en gennemgående ide om bæredygtighed, fremhæves. Man kunne altså forestille sig, at der i et arrangement om mindre ulighed, godt kan tænkes andre elementer fra verdensmålene ind ved for eksempel at benytte muligheden for at sætte det enkelte mål i sammenhæng med den samlede verdensmålsdagsorden. Dette kunne for eksempel være, hvordan forurening, manglende ligestilling mellem kønnene eller fattigdom i den grad også skaber ulighed i verden. Hermed kan man i mere direkte grad overføre teoriens eksempler til begivenhederne. Dog kan man også forestille sig, at temaer, der ikke handler om miljø, behandles på samme måde, og deltagerne her præsenteres for konkrete gode eksempler på lighed (mål 10), ligestilling mellem kønnene (mål 5) eller anstændige jobs og økonomisk vækst (mål 8).

Der er altså et behov for, at Globalt Fokus i højere grad tænker steder for begivenhederne ind i samskabelsen og overvejer, hvordan de kan være med til at åbne for forståelsen af bæredygtighed blandt deltagerne. Ved at tænke på tværs af målene og ikke i partikulære temaer åbner der sig også en mulighed for, at de kan anvende forståelsen af stedernes miljø og natur i højere grad på alle begivenhederne. Her kan altså være med til at skabe en åbenhed for de statiske begivenheder.

12.1.2 Nedbrydelse af hierarkier

Analysen påpeger, hvordan den måde oplægsholderne indgår i begivenhederne på, er med til at skabe et klassisk fokus på deling af viden, som noget der udgår sprogligt fra et individ til et andet. Dette fokus på oplægsholderne er endvidere med til at skabe et hierarkiske forhold mellem, hvad vi kan kalde ”ekspert” og ”elev”. Dette understreger de klassiske rationaler for viden, og det sætter en stopklods for den nye type læring og forståelse, som må implementeres i det nye bæredygtighedsparadigme.

En hierarkisk opdeling spærrer for de alternative udfoldelsesmåder, som er grundlæggende for det nye arbejde med bæredygtighed. Der er mange elementer i den måde, begivenhederne lige nu udfolder sig på, som er med til at støtte op om dette hierarki. Der bør lægges mindre vægt på oplægsholderne som eksperter ved for eksempel ikke at lade deres oplæg indlede og sætte rammen for hele begivenheden. I stedet kunne man bruge de oplægsholdere, som netop har meget viden om emnerne, til at facilitere samskabelsesprocesserne.

Den måde, som deres oplæg er med til at partikularisere begivenheden på, kan desuden også overvejes. I ovenstående analyse bliver Lars Koch (Politisk Chef i Mellemfolkeligt Samvirke) fremhævet. Det fremgår af begivenheden, at han har stor erfaring med og viden om verdensmålene gennem sit tidligere arbejde hos Oxfam IBIS og nuværende arbejde i Mellemfolkeligt Samvirke. Han kunne dermed være med til at skabe en overordnet forståelse for det bæredygtighedsparadigme, som verdensmålene repræsenterer i stedet for at bidrage til fremhævelsen af et enkelt mål.

Når det kommer til undervisning i verdensmålene, har FN selv et stort projekt i gang under titlen: *World's Largest Lesson* eller på dansk *Verdenstimen* (Verdenstimen 2018). Projektet handler i Danmark om, hvordan verdensmålene kan implementeres i de danske folkeskoler. Uden at jeg her vil gå ind i, hvordan dette koncept ellers forholder sig til specialets konklusioner, findes der i dette projekt gode eksempler på, hvordan der arbejdes med læring og skabelse af bæredygtig udvikling i forskellige rammer. Her gives eksempler på implementering af rollespil, brætspil og feltture som en del af undervisningen, som altså dermed forsøger at bryde ud af de klassiske hierarkier for læring.

Gennem en ophævelse af oplægsholderne som eksperter ville hierarkiet kunne nedbrydes, hvilket kunne være med til at åbne for samskabelsesprocesserne. Endvidere kunne det også åbne for et opgør med klassisk vidensdeling. I stedet for at fokusere på en overførsel af viden fra oplægsholdere til deltagerne, kunne der sættes fokus på det, der kan opstå i samskabelsen mellem alle deltagerne. Dette kan være med til at løsne op for den klare forskel, der er sat mellem oplægsholder og deltager på *Historier om Verdensmålene*.

12.1.3 Fokus på æstetik

Den æstetiske rationalitet er blevet fremlagt som en overordnet ramme for den nye type af rationalitet præsenteret i kapitel 10. Men æstetisk rationalitets æstetiske side vil her blive fremhævet som en konkret måde at få folk til at opleve en dybere forståelse af verdensmålene.

Globalt Fokus kan for eksempel sætte mere direkte fokus på det æstetiske gennem inddragelse af designtænkning (Shrivastavas et. al. 2017). Verdensmålenes visuelle rammer er et eksempel på designtænkning. Designtænkning kan karakteriseres som en, om end overfladisk, men dog reel måde at fremme æstetikken blandt mennesker (Shrivastava et. al 2017: 372). Verdensmålenes visuelle rammer kunne sættes mere i anvendelse på begivenhederne og fremme den æstetiske rationalitet omkring verdensmålene.

Et andet konkret eksempel er Art 2030, der sætter fokus på bæredygtighed i kontekst af verdensmålene. Art 2030 er et dansk initiativ, der har til formål at anvende kunst til opnåelse af verdensmålene (Art 2030 2018). Man kan argumentere for, at æstetisk rationalitet danner grundlaget for organisationen og næsten som en arketype på sammenhængen mellem æstetisk rationalitet og verdensmålene, udgør dette projekt en interessant case for videre studier. Art 2030 arbejder gennem kunstneriske happenings og samarbejder med kunstnere som for eksempel Yoko Ono og Olafur Eliasson samt museer fra AROS til The Metropolitan Museum of Art (ibid.). Her ser vi en anerkendelse af, at æstetikken er et led i vores forståelse af verden. Dette initiativ forankrer en ide om, at æstetik og kunst kan være med til at øge bæredygtig adfærd.

Æstetikken og æstetisk rationalitet kan altså også tænkes mere ind i begivenhederne som en direkte reference til at fokusere på det æstetiske. Denne æstetiske tænkning kan være med til at introducere nye værktøjer for arbejdet med verdensmålene og sætte streg under forståelsen af æstetik som noget, der kan fordre bæredygtig adfærd.

12.2 Afrunding

Ovenstående er et eksempel på, hvordan æstetisk rationalitet kan anvendes i forhold til *Historier om Verdensmålene*. Der skal altså tages højde for, at det ikke er afprøvede eller eftertestede forslag, men en teoretisk sammenføjning af rationalerne og observationerne fra begivenhederne. Jeg mener dog alligevel, at der kan ligge et løst grundlag for nogle af de tanker, som kan gøres omkring det konkrete arbejde med verdensmålene, som netop trækker denne kompleksitet med sig overalt.

Det kommunikerede formål med *Historier om Verdensmålene* er at gøre verdensmålene til danskernes mål gennem blandt andet samskabelsesprocesser. Her findes potentialet til netop at agere som 2. generation af den sociale bevægelse, hvor den aktivistiske side af organisationen drages ind i det mere konventionelle organisationssystem. Med verdensmålene som 2. generation af sociale bevægelser kræver dette dog en vis håndtering af kompleksitet fra organisationens side. Perspektiveringen har givet et eksempel på, hvordan der gennem inddragelse af en forståelse af de nye rationaler kan åbnes for en højere grad af kompleksitet, som giver plads til potentialitet i Globalt Fokus. Dette er afgørende for, at Globalt Fokus kan holde potentialiteten åben, når de faktisk arbejder med at aktualisere verdensmålene.

Det skal i forhold til denne perspektivering nævnes, at linjerne her er trukket skarpt op. Eksemplerne ovenfor peger ikke direkte på en løsning, og jeg erkender, at der ikke nødvendigvis findes nogle perfekte rammer eller løsninger om en begivenhed. I forhold til for eksempel partikulariseringen af verdensmålene, er det et faktum, at der i langt de fleste af de initiativer omkring verdensmålene, som jeg har stiftet bekendtskab med, foregår en opdeling af målene eller en fremhævelse af visse mål fremfor andre. Dette ses også i FN's egne initiativer. Derfor er denne perspektivering ikke en forventning om, at Globalt Fokus kan løse udfordringen med partikulariseringen af verdensmålene, men i stedet et bud på, hvorfra en ny og frugtbar forståelse af bæredygtig udvikling kan komme.

13. KONKLUSION

Ud fra en grundlæggende interesse i verdensmålene og en undren over, hvad der karakteriserer dem, blev specialets formål udtrykt gennem problemformuleringen: *Hvordan kan verdensmålene iagttages som social bevægelse, og hvorvidt og hvordan skabes organisationen Globalt Fokus som en særlig social bevægelse gennem deres iagttagelse af verdensmålene?*

Den første analyse undersøgte verdensmålenes relation til sociale bevægelser. Gennem Luhmanns systemteori blev det undersøgt, hvordan verdensmålene rammesætter en særlig type af social bevægelse, som i denne kontekst kaldes 2. generation af sociale bevægelser. Denne særlige type af sociale bevægelse opstår, når verdensmålene skaber en åben potentialitetshorisont til sin omverden gennem inddragelse af en lang række perspektiver.

Den klassiske sociale bevægelse markerer sig fra sin omverden gennem et singulært krav, anvendelse af aktivisme som handlingsrepertoire og en opposition til et autoritetssystem. Verdensmålene markerer ligeledes alle disse parametre, men breder sig yderligere over en række af andre krav, handlingsmuligheder og en inklusion af oppositionssystemet som aktiv deltager. Verdensmålene afgrænser sig således kun fra omverdenen gennem en skelnen mellem bæredygtig udvikling og ikke-bæredygtig udvikling. På grund af den altinkluderende bevægelse som verdensmålene skaber, er denne afgrænsning dog også åben for en potentialitetshorisont af nye krav, initiativer og værktøjer.

Analyse 2 tog udgangspunkt i organisationen Globalt Fokus og analyserede gennem en semantikanalyse, hvordan deres kommunikation iagttager den ramme, som verdensmålene sætter i kraft af 2. generations sociale bevægelser. Det er tydeligt, at Globalt Fokus i deres kommunikation i høj grad accepterer og lukker verdensmålene ind under præmisserne fremlagt i første analyse. Globalt Fokus indskriver potentiale i begrebet verdensmålene gennem deres iagttagelse af verdensmålene som et nyt paradigme og en samlende dagsorden. Som et resultat af denne åbne sagsdimension, bliver Globalt Fokus også i højere grad inklusive på socialdimensionen. De lægger strategier for, hvordan de som organisation kan inddrage flest mulige aktører i arbejdet omkring verdensmålene. Denne åbne tilgang til de forskellige perspektiver ses som en force, hvor man bedre kan løse udfordringer med bæredygtighed. Både sags- og socialdimensionen gøres mulig gennem tidsdimensionen. Her udskydes verdensmålenes potentiale kommunikativt til en ubestemt fremtid,

hvorfor en aktualisering ikke fremtvinges. Dette gør det muligt for Globalt Fokus at forsætte den åbne horisont af potentielle nye sager og aktører.

Der argumenteres her for, at Globalt Fokus i nogen grad bliver transformeret til 2. generation af sociale bevægelser. Globalt Fokus accepterer grænseløsheden i verdensmålene for på samme måde som verdensmålene at kunne inddrage flere perspektiver på den bæredygtige dagsorden.

De to første analyser åbnede et behov for at tilføje nye, æstetiske rationaler om forståelsen af og arbejdet med verdensmålene. Disse æstetiske rationaler sætter fokus på individers forståelse af bæredygtighed som udgangspunktet for, hvordan organisationer kan arbejde med at fremme bæredygtig udvikling. De æstetiske rationaler bryder med vidensparadigmer og giver bud på, hvordan eksempler og praktisk læring kan fremme processer for bæredygtig udvikling. Rationalerne bruges til at få en mere konkret forståelse af, hvordan rammen af bæredygtighed kan forstås. I dette speciale er rationalerne således i høj grad anvendt som et grundlag for, hvordan potentialiteten konkret kan leve i mere formelle rammer i en organisation. Rationalerne skaber en ramme for tredje analyse, som fokuserer på, hvordan disse rationaler i sammenhæng med begivenhederne kan anvendes af Globalt Fokus.

Analyse 3 havde således til formål at undersøge verdensmålenes konkrete anvendelse gennem begivenhederne *Historier om Verdensmålene* arrangeret af Globalt Fokus. Gennem observationer af to arrangementer med fokus på samskabelse, undersøgte analysen, hvorvidt og hvordan den fremanalyserede potentialitet, der indlejres i organisationen gennem deres iagttagelse af verdensmålene, kunne siges at gøre sig gældende.

Analysen konkluderede imidlertid, hvordan der under disse begivenheder sker en tilbagevenden til mere formel ledelse på verdensmålene, som skaber en stopmarkør for Globalt Fokus som social bevægelse. I stedet for at muliggøre potentialiteten skabt i kommunikationen omkring verdensmålene, trækker de på semantikker, der drejer sig om faste roller, rammer og forventninger. Der sker en uundgåelig aktualisering af det potentielle, når der skal sættes handlen bag ordene, men derudover skabes dette også under formelle rammer, hvor der bliver tænkt i meget klassisk formidling og læring. På den måde bliver det tydeligt, hvordan der i begivenhederne ikke anvendes nogle af de nye rationaler, men i stedet sker en tilbagevenden til traditionelle rationaler.

Perspektiveringen byder slutteligt ind med, hvordan der netop gennem de nye rationaler er mulighed for at holde fast i den potentialitetsafsøgende 2. generation af sociale bevægelser i konkrete handlinger. Det kan dermed lykkes at skabe en organisation, som organiserer sig under mere uformelle former. Således kan der åbnes for mere samskabelse på begivenhederne, sådan som Globalt Fokus kommunikativt lægger op til, men som analysen af arrangementerne ikke finder.

14. LITTERATURLISTE

14.1 Bøger og artikler

Andersen, Niels Åkerstrøm (1999). *Diskursive analysestrategier*. Frederiksberg: Nyt fra samfundsvidenskaberne.

Andersen, Niels Åkerstrøm (2008). *Partnerships – Machines of possibility*. Bristol: Policy Press.

Burr, Vivien (2003). *Social Constructionism*. 2nd edition. New York: Routledge.

Cato, Molly Scott; Myers, Jan (2010). *Education as Re-Embedding: Stroud Communiversity, Walking the Land and the Enduring Spell of the Sensuous*. Open access sustainability
ISSN 2071-1050

Dahler-Larsen, Peter (2005). *Dokumenter som objektiveret social virkelighed*. I Järvinen, M. og Mik-Meyer, N. (Ed.) *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv*. (s. 235-254). København K: Hans Reitzels forlag.

Della Porta, Donatella; Mario, Diana (2011). *Social Movements*. Trykt i "The Oxford Handbook of civil society. Oxford University Press.

Ernstmann, Natalia; Wals, Arjen E.J. (2013). *Locative Meaning-making: An Arts-based Approach to Learning for Sustainable Development*. Open access. Sustainability
ISSN 2071-1050

Guthey, Greig Tor; Whiteman, Gail; Elmes, Michael (2014). *Place and Sense of Place: Implications for Organizational Studies of Sustainability*. Journal of Management Inquiry 2014, Vol. 23(3) 254–265. SAGE.

Hardt, Michael; Negri, Antonio (2017). *Assembly*. New York: Oxford University Press

Järvinen, Margaretha; Mik-Meyer, Nanna (2005). *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv*. København K: Hans Reitzels forlag.

Justesen, Lise (2005). *Dokumenter i netværk*. I Järvinen, M. og Mik-Meyer, N. (Ed.) *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv*. (s. 215-234). København K: Hans Reitzels forlag.

Kanie, Norichika; Biermann, Frank (2017). *Governing through goals – sustainable development goals as governance innovation*. Massachusetts: The MIT Press.

Kneer, Georg; Nassehi, Armin (1997). *Niklas Luhmann – introduktion til teorien om sociale systemer*. København: Hans Reitzels Forlag.

Knudsen, Morten (2014). *Systemteoretisk organisationsteori*. I Vikkelsø, S. & P. Kjær (red.) (2014) *Klassisk og moderne organisationsteori* (s. 317-342) København: Hans Reitzels forlag.

Kvale, Steinar (2007). *Doing Interviews*. London: Sage Publications Ltd.

Lindekilde, Lasse; Olesen, Thomas (2017). *Politisk protest, aktivisme og sociale bevægelser*. Statskundskab. København: Hans Reitzels forlag.

Luhmann, Niklas (1993). *Observing re-entries*, (s. 485-498). I Graduate Faculty Philosophy Journal (1993).

Luhmann, Niklas (2000). *Sociale systemer*. København: Hans Reitzels forlag.

Pors, Justine Grønbæk (2012). *Jagten på fremtidens folkeskole – Om joker-organisering og radikal omskiftelighed*. Dansk Pædagogisk Tidsskrift (2-12).

Shrivastava, Paul; Schumacher, Gunter; Wasieleski, David M., and Tasic, Marco (2017). *Aesthetic Rationality in Organizations: Toward Developing a Sensitivity for Sustainability*. The Journal of Applied Behavioral Science 2017, Vol. 2 SAGE.

Staunæs, D.; Søndergaard, D. M. (2005). *Interview i en tangotid*. I Järvinen, M og Mik-Meyer, N. (Ed.) *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv*. (s. 49-72). København K: Hans Reitzels forlag.

Wenneberg, Søren Barlebo (2002). *Socialkonstruktivisme som videnskabsteori – Sisyfos' videnskab*. Working Paper 2. Copenhagen Business School: Department of Management, Politics and Philosophy.

Young, Oran R. (2017). Conceptualizing: *Goal setting as a strategy for earth system governance*. I Kanie, Norichika; Biermann, Frank (Ed.) *Governing through goals – sustainable development goals as governance innovation*. (s. 31-52) Massachusetts: The MIT Press.

14.2 Internetreferencer

Art 2030 (2018). *About*. Hentet 10.9.18 via:
<http://www.art2030.org/about>

Caritas (2018). *Det gør vi i verden*. Hentet 7.7.18 via:
<https://caritas.dk/det-goer-vi-i-verden/>

Carlsberg (2017). *Carlsberg sustainability report 2017*. Hentet 7.7.18 via:
<https://carlsberggroup.com/media/22505/carlsberg-group-sustainability-report-2017.pdf>

Danida (2017). *Verden 2030 – Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi*. [PDF] Danida, Udenrigsministeriet. Hentet via:
fnnewyork.um.dk/da/~/_/media/fnnewyork/UNGA70/udviklingspolitik-strategi.pdf

FN (2015). *Transforming our world – The 2030 agenda for sustainable development*. [PDF] United Nations. Hentet via:
<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>

Folkekirkens Nødhjælp (2018). *Nyt partnerskab skal booste entreprenørskab blandt flygtninge og lokale i Uganda*. Pressemeddelelse udsendt 24. Januar 2018. Hentet 7.7.18 via:
<https://www.noedhjaelp.dk/kontakt/presse#/pressreleases/nyt-partnerskab-skal-booste-entreprenoerskab-blandt-flygtninge-og-lokale-i-uganda-2324275>

Globalt Fokus (2018a). *Os om*. Hentet 6.9.18 via:
<http://www.globaltfokus.dk/om-os>

Globalt Fokus (2018b). *Historier om verdensmålene*. Hentet 6.9.18 via:
<http://www.globaltfokus.dk/arbejdsomrader/implementering-af-fn-s-verdensmal-for-baeredygtig-udvikling/historier-om-verdensmal>

Globalt Fokus (2018c). *Civilsamfundets arbejde med verdensmålene*. [PDF] Udgivet af Globalt Fokus. Hentet via:
http://globaltfokus.dk/images/Politik/Post2015/Globalt_Fokus_-_f%C3%A6rdig_rapport-3.pdf

Globalt Fokus (2018d). *Skyggerapport på Danmarks implementering af verdensmålene*. [PDF]. Udgivet af Globalt Fokus. Hentet via:
http://globaltfokus.dk/images/SDG_SkyggeRapport2018.pdf

Globalt Fokus (2018e). *Implementering af FN's verdensmål for bæredygtig udvikling*. Hentet 6.9.18 via:
<http://www.globaltfokus.dk/arbejdsomrader/implementering-af-fn-s-verdensmal-for-baeredygtig-udvikling>

Globalt Fokus (2018f). *Verdensmålenes Telt – En tværsektoriel platform for vor tids vigtigste aftale*. Hentet 6.9.18 via:

<http://www.globaltfokus.dk/arbejdsomrader/implementering-af-fn-s-verdensmal-for-baeredygtig-udvikling/verdensmalenes-telt-en-tvaersektoriel-platform-for-vor-tids-vigtigste-samtale>

Grundfos (2016). *Grundfos er ombord på "Spaceship earth"*. Pressemeddelelse 19.9.16.

Hentet 7.7.18 via:

<https://dk.grundfos.com/om-os/news-and-press/nyheder/Grundfos-er-om-bord-paa-Spaceship-Earth.html>

Maersk (2018). *Sustainability at A.P Møller-Maersk*. Hentet 7.7.18 via:

<https://www.maersk.com/business/sustainability>

Magasinet 360 (2018). *Om Magasinet 360*. Udenrigsministeriet. Hentet 12.9.18 via:

<http://um.dk/da/danida/oplysning/udvikling/om-udvikling/>

Millenium Development Goals (2015). *The Millenium Development Goals Report* [PDF]

Hentet via:

[http://www.un.org/millenniumgoals/2015_MDG_Report/pdf/MDG%202015%20rev%20\(July%201\).pdf](http://www.un.org/millenniumgoals/2015_MDG_Report/pdf/MDG%202015%20rev%20(July%201).pdf)

Nyt Europa (2018). *Om os*. Hentet 12.9.18 via:

<http://nyteuropa.dk/det-gor-vi/>

Regeringen (2002). *Fælles fremtid – udvikling i balance* [PDF] Miljøstyrelsen. Hentet via:

http://www.stm.dk/multimedia/F_lles_fremtid_-_udvikling_i_balance.pdf

Regeringen (2017). *Handlingsplan for FN's verdensmål. Danmarks opfølgning på FN's verdensmål for bæredygtig udvikling* [PDF]. Regeringen. Hentet via:

http://www.stm.dk/multimedia/2017_handlingsplan-for-fn-verdensmaalene.pdf

Salling Group (2018). *Strategi for ansvarlig. Et stærkt fundament for ansvarlighed*. Hentet 7.7.18 via:

<https://sallinggroup.com/ansvarlighed/strategi-for-ansvarlighed/>

Sex og Samfund (2018). *Bæredygtig udvikling*. Hentet den 7.7.18 via:

<https://sexogsamfund.dk/baeredygtig-udvikling>

The Global Goals (2018). *The Global Goals for sustainable development*. Hentet via:

<https://www.globalgoals.org/>

Unleash (2018). *About*. Hentet 6.9.18 via:

<https://unleash.org/about/>

Verdenstimen (2018). *Verdenstimen*. Hentet 6.9.18 via:

<https://verdenstimen.dk/>